H1M6C2

മതസംവിധാനം

യൂണിറ്റ് 9

ഉള്ളടക്കം

I. **മതത്തിന്റെ അർഥവും നിർവചനവും**
II. **മതത്തിന്റെ ഘടകങ്ങൾ**
III. **മതപണ്ഡിതർ**
IV. **മതത്തിന്റെ ഉദ്ഭവം**
- ആനിമിസം
- ആനിമാറ്റിസം
- മനയിസം
- ബോംഗായിസം
- പ്രകൃത്യാരാധന
- കുലചിഹ്നവിശ്വാസം
- പൂർവികാരാധന

V. **പരിശുദ്ധത, ലൗകികത എന്നീ ആശയങ്ങൾ**
VI. **വിലക്കുകൾ**
VII. **മതത്തിന്റെ ധർമങ്ങൾ**
VIII. **മന്ത്രവാദം**
- അർഥവും നിർവചനവും
- മന്ത്രവാദത്തിന്റെ ഘടകങ്ങൾ
- മന്ത്രവാദത്തിന്റെ വർഗീകരണങ്ങൾ

IX. **മന്ത്രവാദം, മതം, ശാസ്ത്രം**

ആമുഖം

മധ്യമെക്സിക്കോയിലെ ഗോത്രവിഭാഗമായ ആസ്ടെക്കുകൾ നരബലിയിൽ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ വിശ്വാസപ്രകാരം മനുഷ്യഹൃദയവും രക്തവും ദൈവത്തിനു സമർപ്പിക്കണം. നരബലിക്കുശേഷം അവർ മനുഷ്യഹൃദയം ഭക്ഷിക്കുകയും രക്തം കുടിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. നരബലിക്കിരയാകുന്നവർ മിക്കവരും തടവുകാരോ യുദ്ധത്തിൽ അടിമകളാക്കപ്പെട്ടവരോ ആയിരുന്നു. അടിമകളെക്കൂടാതെ ചിലപ്പോൾ ചെറുപ്പക്കാരെയും സ്ത്രീകളെയും കുട്ടികളെപ്പോലും ബലികൊടുത്തിരുന്നു. ബലിക്കുള്ള അൾത്താരയിൽ അവരെ കിടത്തി പുരോഹിതൻ അവരുടെ നെഞ്ചുപിളർന്ന് തുടിക്കുന്ന ഹൃദയം പുറത്തേക്കെടുക്കുന്നു. അത് തീയിൽ വേവിച്ചെടുത്ത് ദൈവത്തിനു സമർപ്പിക്കുന്നു. പിന്നീട് ആ ശരീരം അൾത്താരയുടെ

ചിത്രം. 9.1 ആസ്ടെക് നരബലി ചിത്രീകരണം

മറുവശത്തേക്ക് ഉരുട്ടിമാറ്റുന്നു. ബലികൊടുക്കപ്പെട്ടവരുടെ തലയോട്ടികൾ റാക്കുകളിൽ പ്രദർശനത്തിനായി വച്ചിട്ടുണ്ടാവും. അത്തരം റാക്കുകളിൽ ഒരു ലക്ഷത്തിലധികം തലയോട്ടികൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നതായി റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെടുന്നു.
(സ്രോതസ്സ്: മാർവിൻ ഹാരിസ് – 'കാനിബാൾസ് ആന്റ് കിങ്സ്: ദി ഒറിജിൻ ഓഫ് കൾച്ചർ', 1997: പേജ്.106)

സമാനമായ നരബലിക്കഥകൾ മാധ്യമങ്ങളിലൂടെ നമ്മൾ അറിയാറുണ്ട്. ഇപ്പോഴും ഒരു രൂപത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരു രൂപത്തിൽ നരബലികൾ നടക്കാറുണ്ട്. ഇത് ചില വിശ്വാസങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മൃഗബലി ഇപ്പോഴും മതവിശ്വാസങ്ങളുടെ ഭാഗമായി നടക്കുന്നു.

ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള ബലികൾ നിങ്ങളുടെ ചുറ്റുപാടിൽ നടന്നതായി ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടോ? പ്രകൃത്യതീതശക്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഇത്തരം വിശ്വാസങ്ങൾ സാർവത്രികമായി കണ്ടുവരുന്നു. പ്രകൃത്യതീതശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസം മനുഷ്യസംസ്കാരത്തിന്റെ ഉദ്ഭവത്തോടു കൂടിത്തന്നെ നിലവിൽവന്നിരുന്നതായി സംസ്കാരങ്ങളുടെ താരതമ്യപഠനങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. മന്ത്രവാദത്തിലൂടെ അവർ വിശ്വസിക്കുന്ന പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ കീഴ്പ്പെടുത്താനും ചിലപ്പോൾ ആരാധിക്കാനും പുരാതനമനുഷ്യൻ ശീലിച്ചിരുന്നു. ഇത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങൾ അവർക്ക് മാനസികമായ തൃപ്തി നൽകിയിരുന്നു. പുരാതനമനുഷ്യരുടെ ഇത്തരം വിശ്വാസ രീതികൾചിഹ്നവൽക്കരിച്ച് ക്രോഡീകരിക്കപ്പെട്ടു. ഇത് മനുഷ്യസമൂഹത്തിന്റെ മതസംവിധാന ത്തിന്റെ (Religious Organisation) ആദ്യരൂപമായിത്തീർന്നു.

സാമൂഹികൈക്യം, സാമൂഹികനിയന്ത്രണങ്ങൾ, സാമൂഹികമാറ്റം എന്നീ പ്രക്രിയകൾക്ക് മതം നിദാനമാകുന്നു. മാറിവരുന്ന ചുറ്റുപാടുകളുമായി പൊരുത്തപ്പെടാനും ഇത് മനുഷ്യരെ സഹായിക്കുന്നു. വിവിധ കാലഘട്ടങ്ങളിൽ മതപരമായ വിശ്വാസങ്ങൾക്കും ആചാരങ്ങൾക്കും വളരെയേറെ മാറ്റങ്ങൾ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. മതേതരത്വവും മതമൗലികവാദവും സമകാലിക മതസമൂഹത്തിന്റെ രണ്ടു വശങ്ങളാണ്. മതത്തിന്റെ ഉദ്ഭവം, പരിണാമം തുടങ്ങി മതചട്ടക്കൂടിന്റെ വിവിധവശങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് ഈ അധ്യായം.

I. മതത്തിന്റെ അർഥവും നിർവചനവും

മതം അഥവാ റിലിജിയൻ എന്ന പദം ഉദ്ഭവിച്ചത് 'റിലിജിയൊ' (religio) എന്ന പദത്തിൽ നിന്നാണ്. കൂട്ടിയോജിപ്പിക്കുക എന്നാണിതിനർഥം. യഥാർഥത്തിൽ മനുഷ്യരെ പരസ്പരം ഐക്യപ്പെടുത്തുന്ന പ്രക്രിയയാണ് മതം അഥവാ റിലിജിയൻ. ചരിത്രാതീതകാലം മുതൽ മനുഷ്യന്റെ ചിന്തകളെ ഇത് അഗാധമായി സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. നരവംശശാസ്ത്രം മതത്തെ വീക്ഷിക്കുന്നത് അതിന്റെ ചരിത്രപരവും പരിണാമപരവുമായ കാഴ്ചപ്പാടിലൂടെയാണ്. കൂടാതെ, മതത്തിന്റെ സമകാലിക അവസ്ഥാന്തരങ്ങളും അവയുടെ ധർമവും (Function) പഠനവിധേ യമാക്കുന്നു.

ഏകദേശം 60000 വർഷങ്ങൾക്കു മുൻപേ ജീവിച്ചിരുന്ന പുരാതനമനുഷ്യരായ നിയാണ്ടർതാലുകൾക്കിടയിൽ മതവിശ്വാസങ്ങളും ആചാരങ്ങളും നിലനിന്നിരുന്നതായി പുരാവസ്തുഗവേഷകർ കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. മതത്തിന് ഒരു സാംസ്കാരികസാർവത്രികത ഉണ്ടെങ്കിലും വിവിധ പ്രദേശങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്ത രീതികളിലാണു മതം ആചരിച്ചിരുന്നത്. ഉദാഹരണമായി, ചില സമൂഹങ്ങൾ സർവശക്തനും സർവജ്ഞാനിയുമായ ഏകദേവതയുടെ ആരാധനയിൽ വിശ്വസിച്ചപ്പോൾ മറ്റു ചില സമൂഹങ്ങൾ ബഹുദേവതകളിലാണ് വിശ്വസിച്ചിരുന്നത്.

ചിത്രം. 9.2.മതപരമായ ചടങ്ങുകൾ, കടപ്പാട് http:/wikimedia.org

എല്ലാ മതങ്ങൾക്കും അതിൽ അന്തർലീനമായിരിക്കുന്ന ചില വിശ്വാസങ്ങളുണ്ട്. അതായത് ശരിയായ മതാനുഷ്ഠാനങ്ങളിലൂടെ ആരോഗ്യം, സുദീർഘജീവിതം, വിളവ്, യുദ്ധവിജയം, വേട്ടയാടലിലെ വിജയം തുടങ്ങിയവ നേടിയെടുക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നാണ് വിശ്വാസം.

ഒരു പ്രത്യേക മതത്തിന്റെ 'ശരി', 'തെറ്റ്' എന്നിവയെക്കുറിച്ച് നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞർ വിലയിരുത്തുന്നില്ല. സമൂഹത്തിൽ എങ്ങനെയാണ് മതവിശ്വാസങ്ങൾ സ്ഥാപിതമായത് എന്നും ജനങ്ങളുടെ സാമൂഹിക - സാംസ്കാരികമണ്ഡലങ്ങളെ മതവിശ്വാസങ്ങൾ എങ്ങനെയാണ് സ്വാധീനിക്കുന്നത് എന്നുമുള്ള ചോദ്യങ്ങളാണ് അവർ മുന്നോട്ടു വയ്ക്കുന്നത്. മേൽപ്പറഞ്ഞവയെ സമഗ്രമായി മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് മതത്തിന്റെ അർഥവും നിർവചനവും അറിയേണ്ടതുണ്ട്.

"ലോകത്ത് എല്ലാ മതങ്ങൾക്കും സ്ഥാനമുണ്ട് - കല്ലുകളിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന വർഗം, മരങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന വർഗം, മേഘങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന വർഗം" - സിഡ്നി ഹാരിസ്; 1984

മതത്തിന് സാർവത്രികമായി പ്രയോഗസാധ്യതയുള്ള ഒരു നിർവചനം സാധ്യമല്ല. എന്നാൽ, ബ്രിട്ടീഷ് നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞനായ ഇ. ബി. ടെയ്‌ലർ നൽകിയ ലളിതമായ നിർവചനം "പ്രകൃത്യതീതശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസം" അഥവാ "ആത്മീയശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസം"എന്നാണ്. (ടെയ്‌ലർ, പ്രിമിറ്റീവ് കൾച്ചർ, 1871: വോള്യം 2)

ഈ നിർവചനം രണ്ടു രീതിയിൽ വിമർശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഒന്നാമതായി, ഇത് മതത്തിന്റെ ആചാരപരമായ വശങ്ങളെ പരാമർശിക്കുന്നില്ല. രണ്ടാമതായി, ആരുടെ വിശ്വാസമാണിതെന്ന് വ്യക്തമല്ല. ഒരു വ്യക്തിയുടെ സ്വകാര്യവിശ്വാസങ്ങളാണോ ഒരു സമുദായത്തിന്റെ വിശ്വാസങ്ങളാണോ, അതോ സാർവലൗകികമായ വിശ്വാസവ്യവസ്ഥയാണോ ഈ നിർവചനം കൊണ്ട് അർഥമാക്കുന്നതെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നില്ല.

ഫ്രഞ്ച് സാമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞനായ എമിൽ ദുർഖൈമിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ "ഏതെങ്കിലുമൊരു പരിപാവനമായ വസ്തുവിനോട് ബന്ധപ്പെടുത്തി ചെയ്യരുതാത്തത്, ചെയ്യാവുന്നത് എന്ന നിലയിൽ ഒരു ഏകസമൂഹം അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ആചാരങ്ങളും വിശ്വാസങ്ങളുമാണ് മതം". ദുർഖൈം പറയുന്നത് മതത്തിന് സാമൂഹികവും പരിപാവനവും സദാചാരപരവുമായ മൂന്നു വശങ്ങളുണ്ടെന്നാണ്. ഒന്ന്, ലോകത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ വിശ്വാസങ്ങളാണ് മതത്തിൽ പ്രകടമാകുന്നത്. രണ്ട്, പ്രകൃത്യതീതശക്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതുകൊണ്ടാണ് അത് പരിപാവനമാകുന്നത്. മൂന്ന്, മതം സദാചാരകാര്യങ്ങൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകുകയും ശരിയായ കാര്യങ്ങൾ മാത്രം പ്രവർത്തിക്കാൻ നിർദേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

- എഫ്. സി. വാലസിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, പ്രകൃത്യതീതശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസങ്ങളും ആചാരങ്ങളുമാണ് മതം. ഈ നിർവചനം ടെയ്‌ലറുടെ നിർവചനത്തെ കൂടുതൽ സമ്പുഷ്ടമാക്കുന്നുണ്ട്. മതാധിഷ്ഠിതവിശ്വാസങ്ങൾ എല്ലാ സമൂഹങ്ങളിലും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ടെന്നാണ് ഈ നിർവചനങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.
- എല്ലാ മതങ്ങളുടെയും വിശ്വാസങ്ങൾ സമാനമാണെന്ന് നിങ്ങൾ കരുതുന്നുണ്ടോ?
- എല്ലാ മതങ്ങളിലും ദർശിക്കാവുന്ന പൊതു ഘടകങ്ങൾ ഏതെല്ലാമാണ്?
  മതത്തിന്റെ മറ്റു പ്രത്യേകതകൾകൂടി കണ്ടെത്തി ചുവടെ നൽകിയിരിക്കുന്ന പട്ടിക പൂർത്തീകരിക്കുക.
- മതം ജീവിതത്തിന്റെ പല പ്രശ്നങ്ങൾക്കും വിശദീകരണം നൽകുന്നു. ഉദാ: മരണം, രോഗം തുടങ്ങിയവ.
- ജീവിതത്തിൽ നേരിടുന്ന പ്രതിസന്ധിഘട്ടങ്ങളെ അതിജീവിക്കാൻ മതം സഹായിക്കുന്നു. ധാർമികനീതി മതത്തിന്റെ മറ്റൊരു വശമാണ്.
- ....
- ....
- ....

സാംസ്കാരികഘടകങ്ങളെയും (Cultue Traits) സംസ്കാരഘടകസഞ്ചയങ്ങളെയും (Culture Complexes) കുറിച്ച് നിങ്ങൾ പഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. വ്യത്യസ്ത സംസ്കാരികഘടകങ്ങൾ കൂടിച്ചേർന്നാണ് എല്ലാ സംസ്കാരങ്ങളും രൂപപ്പെടുന്നത്. ഒരു സംസ്കാരഘടകസഞ്ചയം എന്ന നിലയിൽ മതത്തിന് ധാരാളം ഘടകങ്ങളുണ്ട്. അവ താഴെക്കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

II. മത ഘടകങ്ങൾ (Elements of Religion)

(എ) വിശ്വാസങ്ങൾ (Beliefs): വിശ്വാസങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രമാണ് ആദ്യകാല നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞർ മതത്തെ നിർവചിച്ചിരിക്കുന്നത്. പ്രായോഗികാർഥത്തിൽ 'വിശ്വാസ'ത്തെയാണ് ടെയ്‌ലർ മതം എന്നു നിർവചിച്ചിട്ടുള്ളത്. അത് അനുഭവത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തെളിയിക്കാൻ പറ്റാത്തതാണ്. വിശ്വാസങ്ങൾ പലതരത്തിലുണ്ട്. ആനിമിസം, ആനിമാറ്റിസം, പ്രകൃത്യാരാധന, കുലചിഹ്നവിശ്വാസങ്ങൾ, ദൈവവിശ്വാസങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ.

(ബി) അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ (Rituals): അനുഷ്ഠാനങ്ങളാണ് ഒരു മതത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രധാനഘടകമെന്ന് ദുർഖൈം വിലയിരുത്തുന്നു. മതത്തിന്റെ പ്രായോഗികമായ, അല്ലെങ്കിൽ പ്രകടനാത്മകമായ ഭാഗമാണ് അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ. ആശയപരമായി അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ വിശ്വാസങ്ങളിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമാണ്. വിശ്വാസങ്ങൾ ആശയങ്ങളും ചിന്തകളുമാണെങ്കിൽ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ അവയുടെ പ്രയോഗരീതികളാണ്. അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ പങ്കെടുക്കുന്നവരെയും അവരുടെ പാരമ്പര്യത്തെയും കുറിച്ചുള്ള സൂചനകൾ നൽകുന്നു. അവ വർഷാവർഷം തലമുറതലമുറകളായി ആവർത്തിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്നതുമാവാം. മാത്രമല്ല, അവ പലവിധത്തിലുള്ള സാമൂഹികമൂല്യങ്ങളും സന്ദേശങ്ങളും വൈകാരികതകളും പ്രവർത്തനപഥത്തിലേക്ക് എത്തിക്കുന്നു. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രധാന മേഖലയാണ് ജീവിതചക്ര അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ.

ജീവിതചക്ര അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ (Life Cycle Rituals/Rites of Passage):

ഒരു വ്യക്തിയുടെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു പദവിയിൽനിന്നു മറ്റൊരു പദവിയിലേക്കുള്ള സാമൂഹികമാറ്റവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ചടങ്ങുകളെയാണ് ജീവിത ചക്ര അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ എന്നതുകൊണ്ടുദ്ദേശിക്കുന്നത്. ജീവിതത്തിൽ ഒരു ഘട്ടത്തിൽനിന്നു മറ്റൊരു ഘട്ടത്തിലേക്കുള്ള പ്രവേശനമാണത്. ഉദാഹരണം- ജനനം, ഋതുമതിയാകൽ, ഉപനയനം, വിവാഹം, മരണം എന്നിവ. ആർനോൾഡ് വാൻ ഗണ്ണപ്പ് എന്ന ഫ്രഞ്ച് സമൂഹ നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞനാണ് ഇത് ആദ്യമായി ശ്രദ്ധയിൽ കൊണ്ടുവന്നത്. 'റൈറ്റ് ഡി പാസേജ്' (Rite de Passage) എന്ന ഫ്രഞ്ച് വാക്കാണ് അദ്ദേഹം ഇതിന് തത്തുല്യമായി ഉപയോഗിച്ചത്. ഇത് മൂന്നു വിധത്തിലുണ്ട്.

(i) വേർപിരിയൽ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ (Rites of Seperation)

(ii) സ്ഥിതിമാറ്റാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ (Rites of Transition)

(iii) ഉൾച്ചേർപ്പനുഷ്ഠാനങ്ങൾ (Rites of Incorporation)

ആസ്ട്രേലിയൻ ആദിവാസികൾക്കിടയിൽ ആൺകുട്ടികളുടെ ഉപനയന കർമം വളരെ വേദനാജനകമാണ്. ചടങ്ങിന്റെ അവസാനം വരെ ഒരു കുട്ടി അത്യധികം ശാരീരിക പീഡനങ്ങൾ ഏൽക്കേണ്ടിവരുന്നു. അവന്റെ മുൻപല്ലുകൾ പോലും പറിച്ചെടുക്കുന്നു. ഇതിനൊടുവിലാണ് ആഘോഷങ്ങൾ നടക്കുന്നത്. അതോടെ അവന്റെ കുട്ടിക്കാലം അവസാനിക്കുകയും സമൂഹം അവനെ ഒരു പുരുഷനായി അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിനുശേഷം മാത്രമാണ് അവനെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ അനുവദിക്കുന്നത്.

ഇന്ദ്രാണി ബസു റോയ് (2005): ആന്ത്രോപോളജി - ദി സ്റ്റഡി ഓഫ് മാൻ

ഒരു കൂട്ടത്തിൽനിന്നോ സമുദായത്തിൽനിന്നോ ഒരാൾ വേർപിരിയുമ്പോഴാണ് വേർപിരിയലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ച്ചടങ്ങുകൾ (Rites of Seperation) അനുഷ്ഠിക്കുന്നത്. മരണാനന്തര ചടങ്ങുകൾ ഇതിനുദാഹരണമാണ്. ഒരാൾ തന്റെ സാമൂഹികപദവിയിൽനിന്നു മറ്റൊരു പദവിയിലേക്കു മാറുമ്പോഴാണ് സ്ഥിതിമാറ്റവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആചാരങ്ങൾ (Rites of Transition) അനുഷ്ഠിക്കുന്നത്. ഗർഭാവസ്ഥ, വിവാഹം നിശ്ചയിക്കൽ, ഉപനയനം എന്നീ സന്ദർഭങ്ങൾ ഇത്തരം അനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്കുദാഹരണങ്ങളാണ്. ഋതുമതിയാകുമ്പോൾ (Puberty) ഇത്തരം ആചാരങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കാറുണ്ട്. മറ്റു പല ഗോത്രങ്ങളിലെയും പോലെ കണ്ണൂരിലെയും വയനാട്ടിലെയും കുറിച്യർസമുദായം ആർത്തവസമയങ്ങളിൽ പ്രത്യേകം തയാറാക്കിയ കുടിലുകളിൽ താമസിച്ചിരുന്നു. ഒരാൾ പുതുതായി ഒരു കൂട്ടായ്മയുടെയോ സമുദായത്തിന്റെയോ ഭാഗമാകുമ്പോഴാണ് കൂടിച്ചേരലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആചാരങ്ങൾ (Rites of Incorporation) അനുഷ്ഠിക്കുന്നത്. വിവാഹാഘോഷച്ചടങ്ങുകൾ ഇതിനുദാഹരണമാണ്.

മുകളിൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന അനുഷ്ഠാനങ്ങളല്ലാതെ ചില സമൂഹങ്ങൾ മറ്റു രീതിയിലുള്ള അനുഷ്ഠാനങ്ങളും നിർവഹിക്കാറുണ്ട്. അവയാണ് പ്രബലനാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ.

പ്രബലനാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ (Rites of Intensification): കൂട്ടായ ജീവിതത്തിൽ പ്രതിസന്ധി നേരിടുമ്പോഴാണ് ഇത്തരം ആചാരങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നത്. ഇത് ഒരുപക്ഷേ മഴ ലഭിക്കാത്തതു കാരണം കൃഷി നശിച്ചുപോകുന്നതോ പകർച്ചവ്യാധിയുടെ വ്യാപനമോ ശത്രുപക്ഷത്തിന്റെ ആക്രമണമോ മറ്റോ ആകാം. ഇത്തരം ഘട്ടങ്ങളിൽ സമൂഹം ഒന്നടങ്കം ചില ആചാരങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കാറുണ്ട്. ഒരു വ്യക്തിയുടെ മരണം മറ്റൊരാളെ സംബന്ധിച്ച് പ്രതിസന്ധി ഉളവാക്കുന്നതാണ്. ഇത് ഒരു ചെറിയ കൂട്ടത്തിനുള്ളിലാണെങ്കിൽ അയാളുടെ മരണം കൂട്ടത്തിന് മുഴുവൻ പ്രയാസമുണ്ടാക്കും. ഇത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ മരണാനന്തരച്ചടങ്ങുകൾ പ്രബലന അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ എന്ന നിലയിലാണ് അനുഷ്ഠിക്കുന്നത്.

എന്നാൽ ഇതെപ്പോഴും പ്രതിസന്ധിഘട്ടങ്ങളിൽ മാത്രമായിരിക്കണമെന്നില്ല. ചില സമൂഹങ്ങളിൽ ഋതുഭേദങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് മനുഷ്യരുടെ പ്രവൃത്തികളിലും മാറ്റമുണ്ടാവുന്നു. കാർഷികസമൂഹങ്ങളിൽ വിത്തുവിതയ്ക്കൽ, വിളവെടുപ്പ് എന്നിങ്ങനെയുള്ള വാർഷികോൽസവങ്ങളുടെ രൂപത്തിലാകാം ഇത്തരത്തിലുള്ള ആചാരങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നത്.

(സി). പ്രതീകങ്ങളും ഐതിഹ്യങ്ങളും (Symbols and Myths)

ഓരോ മതത്തിനും അവരുടേതായ ചിഹ്നങ്ങളും ഐതിഹ്യങ്ങളുമുണ്ട്. ഉദാഹരണമായി അമ്പലം, ക്രിസ്ത്യൻപള്ളി, മുസ്ലിംപള്ളി, കൊടികൾ, പ്രത്യേകരീതിയിലുള്ള വസ്ത്രധാരണം തുടങ്ങിയവ വ്യത്യസ്ത മതവിഭാഗങ്ങളുടെ ചിഹ്നങ്ങളാണ്. അതുപോലെ ഓരോ മതത്തിനും ഐതിഹ്യകഥകളും നിലവിലുണ്ട്. ഐതിഹ്യം എന്നത് ഈ ലോകത്തെയും പ്രകൃത്യതീത ലോകത്തെയും കുറിച്ചുള്ള ജനങ്ങളുടെ ഭാവനാത്മകകഥകളാണ്. ഒരു കുലത്തിന്റെ അഥവാ ഗോത്രത്തിന്റെ ഉദ്ഭവത്തെക്കുറിച്ച് ഇത്തരം ഐതിഹ്യകഥകളിലൂടെയാണ് വിശദീകരിക്കാറുള്ളത്. കുലചിഹ്നത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന ഗോത്രസമൂഹങ്ങൾ ഒരു പ്രത്യേക മൃഗത്തെയോ ചെടിയെയോ മരത്തെയോ തങ്ങളുടെ കുലചിഹ്നമായി സ്വീകരിക്കുന്നു.

1. *വിവിധ സമുദായങ്ങളിൽ പ്രചാരത്തിലുള്ള വ്യത്യസ്തമായ ജീവിതചക്ര ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ഏതൊക്കെയെന്ന് കണ്ടെത്തുക. ഇത്തരം ആചാരങ്ങളുടെ പ്രാധാന്യം പരിശോധിച്ച് ഒരു റിപ്പോർട്ട് തയാറാക്കുക.*
2. *നിങ്ങളുടെ ചുറ്റുപാടിൽ പ്രബലനാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ പ്രചാരത്തിലുള്ളതായി ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ? അതിനെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ ശേഖരിച്ച് ക്ലാസിൽ അവതരിപ്പിക്കുക.*

പഠനപുരോഗതി വിലയിരുത്താം

1. മതത്തെക്കുറിച്ച് ടെയ്ലർ നൽകിയ നിർവചനത്തിന്റെ പോരായ്മകൾ വിമർശനാത്മകമായി വിലയിരുത്തുക.
2. പൂരിപ്പിക്കുക.

   മതത്തിന്റെ പ്രായോഗികമായ വശമാണ് ....
3. മതത്തിന്റെ വ്യത്യസ്ത ഘടകങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഒരു ലഘുവിവരണം നൽകുക.
4. പ്രബലനാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ നടത്തപ്പെടുന്ന ഏതെങ്കിലും രണ്ടു സന്ദർഭങ്ങൾ എഴുതുക.
5. ഒരു വ്യക്തി ജീവിതത്തിലെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിലൂടെ കടന്നുപോകുമ്പോൾ പദവിയിലുണ്ടാകുന്ന മാറ്റവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അനുഷ്ഠാനങ്ങളെ .... എന്നു പറയുന്നു. (പ്രബലനാ നുഷ്ഠാനങ്ങൾ, ജീവിതചക്ര ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ)

6. ഒരു സമുദായത്തിന്റെ പ്രത്യേക സാഹചര്യം എന്ന നിലയിൽ പ്രബലനാനുഷ്ഠാനങ്ങളുടെ പ്രാധാന്യം ചുരുക്കിയെഴുതുക.

III. മതവിദഗ്ധർ (Religious Specialists)

സംസ്കാരങ്ങളിലുണ്ടാവുന്ന പുരോഗതികൾക്കനുസരിച്ച് മതവിശ്വാസങ്ങളും കൂടുതൽ സങ്കീർണമാകുന്നു. പ്രകൃതൃതീതശക്തികളുമായി ഇടപഴകാൻ ശേഷിയുണ്ടെന്നു കരുതപ്പെടുന്ന വ്യക്തികളെ മതവിദഗ്ധതരായി സമൂഹം സ്വീകരിക്കാൻ തുടങ്ങി. അതോടെ ഇവരെ സമൂഹം കൂടുതൽ ആദരിച്ചു തുടങ്ങി. ഇന്ന് എല്ലാ മതക്കാരും അതത് മതത്തിലെ മതപണ്ഡിതരെ പരിഗണിക്കുന്നുണ്ട്. മനുഷ്യർക്കും പ്രകൃതൃതീത ശക്തികൾക്കുമിടയിൽ ഒരു ഇടനിലക്കാരനായി വർത്തിക്കുന്നു എന്നുവിശ്വസിക്കപ്പെടുന്ന മതവിദഗ്ധനാണ് മതപരമായ ആചാരങ്ങളനുഷ്ഠിക്കുന്ന ചുമതലക്കാരൻ. രണ്ടു തരത്തിലുള്ള മതപണ്ഡിതരാണുള്ളത്.

1. ഷാമൻ (Shaman)
2. പുരോഹിത/പുരോഹിതൻ (Priestess/Priest)

ചിത്രം 9.3.ഭൂമധ്യരേഖയ്ക്കടുത്തുള്ള ആമസോൺ പ്രദേശത്തെ ഒരു ഷാമൻ

ഷാമൻ: സൈബീരിയയിലെ തുംഗസ് (Tungus)വിഭാഗത്തിൽ നിന്നാണ് ഷാമൻ എന്ന വാക്കിന്റെ ഉദ്ഭവം. വ്യക്തികൾക്കും പ്രകൃതൃതീതശക്തികൾക്കുമിടയിൽ ഭാഗികമായി ഇടനിലക്കാരൻ എന്ന നിലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന മതപണ്ഡിതനാണ് ഷാമൻ. ഇയാൾ സ്വതന്ത്രനാണ്. എന്നാൽ, ഒരു സംഘത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയായല്ല പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. മിക്കവാറും ഒരു മുതിർന്ന ഷാമനിൽ നിന്നാണ് ഇയാൾ ഒരു ഷാമൻ ആയിത്തീരാനുള്ള പരിശീലനം നേടുന്നത്. പ്രകൃതൃതീതശക്തികളുമായി നേരിട്ടുബന്ധപ്പെട്ടും ഇയാൾക്ക് ഇത്തരം കഴിവുകൾ നേടാനാകുമെന്നാണ് വിശ്വാസം. രോഗങ്ങളുടെ കാരണം കണ്ടെത്തി ചികിൽസിക്കാൻ ഷാമന് അറിയാം. ആദിമസമൂഹങ്ങളിൽ 'മെഡിസിൻ മാൻ' എന്നും 'വിച്ച് ഡോക്ടർ' എന്നും ഇയാൾ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. എല്ലാതരത്തിലുമുള്ള രോഗങ്ങൾക്കും ഷാമൻ ശുശ്രൂഷകനാണ്. ഷാമൻ ആകുന്നതിന് സ്ത്രീപുരുഷ ഭേദമില്ല. കാലാവസ്ഥാനിർണയം, വേട്ടമൃഗങ്ങളെ കണ്ടെത്തൽ തുടങ്ങിയവയിൽ പ്രാവീണ്യമുള്ളവരും ഇവർക്കിടയിലുണ്ട്.

പുരോഹിത/പുരോഹിതൻ: ഒരു സമുദായത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന പൂർണസമയവും മതപരമായ കാര്യങ്ങൾ നിർവഹിക്കുന്ന മതവിദഗ്ധനാണ് പുരോഹിത/ൻ. ഇവർക്ക് സാധാരണഗതിയിൽ സമുദായത്തിന്റെയും വിശ്വാസികളുടെയും പൂർണപിന്തുണ ഉണ്ടായിരിക്കും. ദീർഘകാലം ഒരു മതസ്ഥാപനത്തിൽ പരിശീലനം ലഭിച്ചവരാണിവർ. ചിലപ്പോൾ പ്രാർഥനകൾ, നേർച്ചകൾ, ബലിനൽകൽ തുടങ്ങിയ മാർഗങ്ങളിലൂടെ പുരോഹിതർ അവർ വിശ്വസിക്കുന്ന പ്രകൃതൃതീതമെന്ന ശക്തികളോട് സഹായം അഭ്യർഥിക്കാറുണ്ട്. ബഹുസംസ്കാരങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്ന സമൂഹങ്ങളിൽ പുരോഹിതർ സാധാരണമാണ്. എന്നാൽ താരതമ്യേന ചെറിയ സമൂഹങ്ങളിൽ മതപരമായ കാര്യങ്ങൾ നിർവഹിക്കുന്നത് ഷാമൻ, ഗോത്രത്തലവൻ, കുടുംബത്തലവൻ എന്നിവരിലാരെങ്കിലുമാണ്.

മുൻകാല നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞർ മതത്തെ ചരിത്രപരമായും സംസ്കാരവൈവിധ്യങ്ങളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിലുമാണ് പരിശോധിക്കുന്നത്. മതത്തിന്റെ ചരിത്രപരമായ വിശകലനം

വിശ്വാസങ്ങളുടെ ഉദ്ഭവത്തിലേക്കും പരിണാമത്തിലേക്കും വെളിച്ചം വീശുന്നതാണ്. നമുക്കറിയാവുന്നതുപോലെ കുടുംബം, ബന്ധുത്വം മുതലായ എല്ലാ സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങളും മനുഷ്യചിന്തകളുടെ പ്രതിഫലനങ്ങളാണ്. പ്രകൃതിയിലെ പ്രതിഭാസങ്ങളെക്കുറിച്ച് അറിയാനുള്ള ആഗ്രഹം ആദിമമനുഷ്യർക്കുണ്ടായിരുന്നു. അത്തരം പ്രതിഭാസങ്ങളെ പ്രകൃത്യതീതശക്തികളായി കാണാനും അവയെ ആരാധിക്കാനും തുടങ്ങി. മതപരമായ വിശ്വാസങ്ങൾ എങ്ങനെയാണ് പ്രകൃത്യതീതശക്തികളിൽ നിന്ന് ഉദ്ഭവിച്ചതെന്നും ആധുനികകാലഘട്ടത്തിലെ മതമായി അവ പരിണമിച്ചത് എങ്ങനെയെന്നും നമുക്ക് പരിശോധിക്കാം.

IV. മതത്തിന്റെ ഉദ്ഭവം (Origin of Religion)

ഏകദേശം 60000 വർഷങ്ങൾക്കു മുൻപുതന്നെ മനുഷ്യർ മൃതദേഹങ്ങൾ സംസ്കരിച്ചിരുന്നതായി നിങ്ങൾ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആയുധങ്ങൾ, വസ്ത്രങ്ങൾ, ഭക്ഷണം, അരുമയായി വളർത്തുന്ന മൃഗങ്ങൾ എന്നിവയെയും മൃതദേഹത്തോടൊപ്പം സംസ്കരിച്ചിരുന്നു. ചുവടെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന വസ്തുതകളിൽനിന്നു ആദിമമതവിശ്വാസങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് ഏതെല്ലാം അനുമാനങ്ങളിലെത്തിച്ചേരാം?

- എന്തുകൊണ്ട് മൃതദേഹങ്ങൾ സംസ്കരിച്ചു? (അതിനു മുൻപ് മൃതദേഹങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുകയായിരുന്നു.)
- മൃതദേഹത്തോടൊപ്പം ഭക്ഷണപദാർഥങ്ങൾ, ആയുധങ്ങൾ, വസ്ത്രങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ അടക്കം ചെയ്തിരുന്നത് എന്തിനാണ്?

മരണം ജീവിതത്തിന്റെ അവസാനവാക്കല്ലെന്ന് ആദിമമനുഷ്യർ ഒരുപക്ഷേ ചിന്തിച്ചിട്ടുണ്ടാവാം. പുനർജന്മത്തിൽ അവർ വിശ്വസിച്ചിരിക്കാം. സ്വാഭാവികമായും മരിച്ച വ്യക്തിയെ അയാളുടെ അഭാവത്തിൽ ഭയഭക്തിയോടെ മനുഷ്യർ കാണാൻ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ടാവാം. ക്രമേണ ഇവ ആദിമ മതവിശ്വാസത്തിന്റെ ഉദ്ഭവമായി മാറി.

ഏതാണ്ടെല്ലാ ജനതയുടെയും വിശ്വാസങ്ങൾ, അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ എന്നിവ മതപരമായ ജീവിതത്തിൽ പ്രതിഫലിച്ചുകാണാം. വിശ്വാസങ്ങൾ മാത്രമായി മതം നിലനിൽക്കില്ല. ആചാരങ്ങളും അനുഷ്ഠാനങ്ങളും അതിന് ചാലകശക്തിയായി വർത്തിക്കുന്നു. ചില മതങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നത് പ്രകൃത്യതീതശക്തികൾ അമൂർത്തമാണെന്നും അവ അനുഭവിക്കാൻ മാത്രമേ സാധിക്കുകയുള്ളൂവെന്നുമാണ്. ചിലരാകട്ടെ, പ്രകൃത്യതീതശക്തികൾക്ക് നിശ്ചിത രൂപമുണ്ടെന്നും അവ ചില ബിംബങ്ങളായിരിക്കുമെന്നും കരുതുന്നു. ഈ കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞർ മതത്തെ താഴെക്കൊടുത്തിരിക്കുന്ന പ്രകാരം വിശദീകരിക്കുന്നുണ്ട്.

സർവജീവത്വവിശ്വാസം (Animism): ഇ. ബി. ടെയ്‌ലറുടെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ എല്ലാ മതത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനം ആനിമിസമാണ്. 'ആനിമ' എന്ന ലാറ്റിൻവാക്കിന്റെ അർഥം 'ആത്മാവ്' എന്നാണ്. അതായത് ആത്മാവിലുള്ള വിശ്വാസമാണ് ആനിമിസം. ജീവനുള്ളവയ്ക്കു മാത്രമല്ല, ജീവനില്ലാത്തവയ്ക്കും ആത്മാവുണ്ടെന്ന വിശ്വാസമാണത്. ഈ പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ ജീവചൈതന്യം, പ്രേതം, ദൈവം എന്നിങ്ങനെ പരാമർശിക്കുന്നു. മനുഷ്യരെപ്പോലെ അവയ്ക്കും പ്രവർത്തിക്കാനാവുമെന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അവയ്ക്കും ബോധവും ഇച്ഛാശക്തിയും വികാരവിചാരങ്ങളുമുണ്ടെന്നും അത്തരം ജീവചൈതന്യങ്ങൾ വെള്ളത്തിലും കല്ലിലും മരങ്ങളിലും ജീവനുള്ള എല്ലാ വസ്തുക്കളിലും കുടികൊള്ളുന്നുവെന്നും കരുതിപ്പോന്നു.

മിക്ക ഗോത്രസമൂഹങ്ങളിലും കണ്ടുവരുന്ന ആനിമിസരൂപമാണ് പൂർവികാരാധന. കുടുംബത്തിന്റെയും ഗ്രാമത്തിന്റെയും ദേവത എന്ന നിലയിലാണ് മധ്യേന്ത്യയിലെ സാന്താൾ വിഭാഗം പൂർവികരെ ആരാധിക്കുന്നത്. പശ്ചിമേന്ത്യയിലെ ഭീൽസിന്റെ വിശ്വാസം മരണാനന്തരം

ആത്മാവ് ജീവചൈതന്യമായി നിലനിൽക്കുന്നുവെന്നും അവ മലകൾ, അരുവികൾ, കാടുകൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ജീവചൈതന്യങ്ങളായി ശിക്ഷിക്കാനും രക്ഷിക്കാനും ശേഷിയുള്ള ആനിമ ആകുന്നുവെന്നുമാണ്. കേരളത്തിലെ മലയരയസമുദായം പൂർവികരുടെ ആത്മാവിനെ ദേവതാസങ്കൽപ്പമായാണ് കാണുന്നത്. പൂർവികരുടെ ആത്മാക്കൾ ദൈവരൂപത്തിൽ കുടുംബത്തെ സംരക്ഷിക്കുമെന്ന് അവർ കരുതുന്നു.

ഇ. ബി. ടെയ്‌ലറുടെ 'പ്രിമിറ്റീവ് കൾച്ചർ' (1871) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ മതം ആനിമിസം, ബഹുദൈവവിശ്വാസം, ഏകദൈവവിശ്വാസം എന്നീ ഘട്ടങ്ങളിലൂടെയാണ് പരിണമിച്ചതെന്ന് വിവരിക്കുന്നു.

ആനിമിസം → ബഹുദൈവവിശ്വാസം → ഏകദൈവവിശ്വാസം

സമസ്തചൈതന്യവിശ്വാസം (Animatism): ആർ. ആർ. മാരറ്റിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ആനിമാറ്റിസമാണ് മതത്തിന്റെ പ്രാഥമികരൂപം. ജീവനുള്ളതോ അല്ലാത്തതോ ആയ വസ്തുക്കളിൽ കുടികൊള്ളുന്ന അദൃശ്യശക്തിയിലുള്ള വിശ്വാസമാണ് ആനിമാറ്റിസം. ഇത്തരം അദൃശ്യശക്തികൾക്ക് മനുഷ്യനെ സ്വാധീനിക്കാനും ചില സാഹചര്യങ്ങളിൽ നിയന്ത്രിക്കാനും സാധിക്കുമെന്നാണ് വിശ്വാസം. മനുഷ്യപരിണാമത്തിന്റെ പിന്നീടുള്ള കാലങ്ങളിലാണ് ആത്മാവ് തുടങ്ങിയ ജീവചൈതന്യങ്ങളെ ദൈവികചിന്തകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയത് എന്നാണ് അദ്ദേഹം പറയുന്നത്. ആനിമാറ്റിസത്തിനു ശേഷമാണ് ആനിമിസം രൂപമെടുത്തത് എന്ന് മാരറ്റ് വാദിക്കുന്നു.

ചിത്രം 9.4 - ഒരു പോളിനേഷ്യൻ കൊത്തുപണി: ആത്മാക്കൾക്ക് ഏതു വസ്തുക്കളിലും കൂടിയിരിക്കാൻ സാധിക്കുമെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നു. എച്ച്.ടി.ടി.പി.//കോമൺസ് വിക്കിമീഡിയ ഒ.ആർജി.)

മതവിശ്വാസം (Manaism): ആനിമാറ്റിസം പ്രകാരം അദൃശ്യവും നിഗൂഢവുമായ ശക്തികൾ നിലനിൽക്കുന്നു. മലിനേഷ്യക്കാരും പോളിനേഷ്യക്കാരും അതിനെ 'മന' എന്നു വിളിക്കുന്നു. 'മന' എന്ന ശക്തിക്ക് വ്യക്തികളിലും സ്ഥലങ്ങളിലും മൃഗങ്ങളിലും, സസ്യങ്ങളിലും ജീവനില്ലാത്ത വസ്തുക്കളിലും കുടികൊള്ളാൻ ശേഷിയുണ്ടെന്ന് കരുതുന്നു. മന അധിവസിക്കുന്ന തോതിനനുസരിച്ച് വ്യക്തികൾക്ക് അതത് സമൂഹത്തിൽ വിജയം സാധ്യമാകുമെന്ന് അവർ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഒരു വ്യക്തിക്ക് പല രീതിയിലും മന ആർജിച്ചെടുക്കാൻ കഴിയും. അത് വിജയത്തിന് കാരണമാണെന്നാണ് വിശ്വാസം. മന ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു വസ്തുവിന് ജനങ്ങളുടെ ഭാഗ്യം നിർണയിക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നാണ് വിശ്വാസം. ഉദാഹരണമായി, ഒരാൾ തന്റെ കൃഷിയിടത്തിൽ ഒരു പാറക്കഷണം സ്ഥാപിക്കുകയും അടുത്ത ദിവസം നാടകീയമായി അവിടത്തെ വിളവ് വർധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിനു കാരണം കൃഷിയിടത്തിൽ സ്ഥാപിച്ച പാറയിൽ കുടികൊള്ളുന്ന മനയുടെ വിശുദ്ധശക്തിയാണെന്നാണ് വിശ്വാസം.

മലിനേഷ്യക്കാരും പോളിനേഷ്യക്കാരും മനയിൽ വിശ്വസിക്കുന്നുവെങ്കിലും അവരുടെ വിശ്വാസങ്ങളിലെ പ്രയോഗത്തിൽ ചില വ്യത്യാസങ്ങൾ കാണാം. മന ആർജിച്ചെടുക്കാൻ കഴിയുമെന്നാണ് മലിനേഷ്യക്കാർ വിശ്വസിക്കുന്നതെങ്കിൽ അത് പാരമ്പര്യമായി ലഭിക്കുന്നതാണെന്നാണ് പോളിനേഷ്യക്കാർ കരുതുന്നത്. 'മന' വിജയത്തിന്റെ പ്രധാന കാരണമാണെന്ന് ഇവർ

രണ്ടു കൂട്ടരും വിശ്വസിക്കുന്നു. എന്നാൽ പോളിനേഷ്യക്കാരുടെ വിശ്വാസപ്രകാരം അത് അപകടകാരികൂടിയാണ്. ഒരു വ്യക്തിയിൽ നിന്നോ വസ്തുവിൽനിന്നോ മറ്റൊന്നിലേക്ക് വൈദ്യുതിപോലെ പ്രവഹിക്കുന്നതാണ് മന എന്ന് പോളിനേഷ്യൻ സമൂഹം വിശ്വസിക്കുന്നു. സാധാരണജനങ്ങളേക്കാൾ രാജാക്കന്മാരിലും കുലീനകുടുംബങ്ങളിലുള്ളവരിലും ഉയർന്ന അളവിൽ മന ഉണ്ടെന്നും അവർ വിശ്വസിക്കുന്നു. കുലീനകുടുംബങ്ങളുമായുള്ള സാധാരക്കാരുടെ ബന്ധം അപകടകരമാണെന്നും ഒരു രാജാവ് പോകുന്ന വഴികളിലൊക്കെ മന ഉണ്ടാകുമെന്നും ഈ വഴികളിലൂടെ പോയാൽ സാധാരണക്കാർക്ക് അപകടം സംഭവിക്കുമെന്നും അവർ കരുതുന്നു. ഉയർന്ന അളവിൽ മന കുടികൊള്ളുന്നതുകൊണ്ട് കുലീനകുടുംബത്തിലെ അംഗങ്ങളുമായി സാധാരണക്കാർക്കുള്ള ബന്ധം വിലക്കപ്പെട്ടതായി കണക്കാക്കുന്നു.

ചിത്രം 9.5 മനയിലുള്ള വിശ്വാസം. മനുഷ്യർ അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചാശ്രയിക്കുന്നു. ഇതൊരു സർവ വ്യാപക പ്രതിഭാസമാണ്. ചെടികൾ, മനുഷ്യർ, ജന്തുക്കൾ തുടങ്ങി ഏത് വസ്തുവിലും മന എന്ന ഈ ശക്തി ആരോപിക്കപ്പെടുന്നു. ഇത്തരം 'മന' ആരോപിക്കപ്പെട്ട തലയോടുമായി നിൽക്കുന്ന മലേഷ്യയിലെ ഇബാൻ ഗോത്രാംഗമാണ് ചിത്രത്തിൽ. (ഉറവിടം. കൊട്ടാക്ക്, 2002 പി.490)

വടക്കേ അമേരിക്കയിലെയും ആഫ്രിക്കയിലെയും ലോകത്തിന്റെ മറ്റു ഭാഗങ്ങളിലെയും ഗോത്ര സമൂഹങ്ങൾക്കിടയിൽ മനയിലുള്ള വിശ്വാസം വ്യത്യസ്തരൂപങ്ങളിൽ നിലനിൽക്കുന്നു.

ബോംഗാവിശ്വാസം (Bongaism): ഒരു വസ്തുവിൽ കുടികൊള്ളുന്നു എന്നു കരുതുന്ന പ്രകൃത്യതീതശക്തിയാണ് മന. മുണ്ട, ഹോ തുടങ്ങി ഛോട്ടാനാഗ്പൂരിലെ ആദിവാസികൾക്കിടയിലും മനയിലുള്ള വിശ്വാസം കണ്ടുവരുന്നുണ്ട്. ഈ ശക്തികളെയും ഗുണങ്ങളെയും സൂചിപ്പിക്കാനായി അവർ ബോംഗ എന്ന പദമാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ഒരു വ്യക്തിയുടെ കൈവശമുള്ള 'ബോംഗ'യുടെ ശക്തിയനുസരിച്ചാണ് വ്യക്തികളുടെ അധികാരവും അന്തസ്സും വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെന്നാണ് അവരുടെ വിശ്വാസം.

പ്രകൃത്യാരാധന (Naturalism): മതത്തിന്റെ ആദ്യരൂപം പ്രകൃത്യാരാധന ആണെന്ന് മാക്സ് മുള്ളർ വാദിക്കുന്നു. പ്രകൃതിവസ്തുക്കളെ ഭയഭക്തിബഹുമാനങ്ങളോടുകൂടിയാണ് ആദിമമനുഷ്യൻ സമീപിച്ചത്. മരങ്ങളെയും പുഴകളെയും മലകളെയും മറ്റു പ്രകൃതി വസ്തുക്കളെയും അവർ ആരാധിക്കാൻ തുടങ്ങി. സൂര്യോദയം, അസ്തമയം, ഇടിമിന്നലോടുകൂടിയ മഴ, മരങ്ങൾ പുഷ്പിക്കുന്നതും കായ്കനികൾ ഉണ്ടാകുന്നതും, ഋതുക്കളിലുള്ള മാറ്റങ്ങൾ, രാത്രി, പകൽ എന്നിവ ഉണ്ടാകുന്നത് എന്നിങ്ങനെ പ്രകൃതിയിലുള്ള പ്രതിഭാസങ്ങളെ ആദിമമനുഷ്യർ അദ്ഭുതത്തോടുകൂടിയാണ് വീക്ഷിച്ചത്. ആസാമിലെ ഖാരോ ആദിവാസിവിഭാഗം സൂര്യനെയും ചന്ദ്രനെയും ആരാധിക്കുന്നവരാണ്. മുണ്ട ജനതയാകട്ടെ, സൂര്യാരാധന നടത്തുന്ന സമുദായമാണ്. പ്രകൃത്യാരാധന വഴി ബഹുദൈവവിശ്വാസത്തിലേക്കും തുടർന്ന് ഏകദൈവവിശ്വാസത്തിലേക്കും മതവിശ്വാസം പരിണമിച്ചുവെന്ന് മാക്സ് മുള്ളർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

പ്രകൃത്യാരാധന → ബഹുദൈവവിശ്വാസം → ഏകദൈവവിശ്വാസം

കുലചിഹ്നവിശ്വാസം (Totemism): ഗോത്രമതവിശ്വാസങ്ങളുടെ പ്രത്യേകതയാണ് കുലചിഹ്നം (Totem). ഗോത്രത്തിന്റെ പ്രത്യേക ഉപവിഭാഗമായ കുലത്തിന്റെ ഉദ്ഭവത്തിനു കാരണം കുലചിഹ്നമാണെന്നും വിശ്വസിക്കുന്നു. കുലചിഹ്നത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർ അതിലുൾപ്പെടുന്ന ജീവജാലങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതിലും കൊല്ലുന്നതിലും തിന്നുന്നതിലും വിലക്ക് (Taboo) ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഗോത്രസമൂഹങ്ങൾ കുലചിഹ്നത്തെ ആരാധിക്കുകയും ബഹുമാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരാണ്. രക്തബന്ധുത്വമുള്ളതുകൊണ്ട് ഒരേ കുലചിഹ്നത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർ തമ്മിൽ വിവാഹം ചെയ്യാറില്ല.

ആസ്ട്രേലിയൻ ഗോത്രസമൂഹങ്ങൾ ചെറുകൂട്ട (Band) ങ്ങളായാണ് ജീവിക്കുന്നത്. ഓരോ ചെറുകൂട്ടത്തിനും ഒരു മൃഗമോ വൃക്ഷമോ മറ്റേതെങ്കിലും വസ്തുക്കളോ കുലചിഹ്നമായുണ്ട്. അവരുടെ പൂർവികർ ഈ കുലചിഹ്നത്തിൽനിന്നാണ് ഉദ്ഭവിച്ചതെന്നാണ് വിശ്വാസം. അവർ ഈ കുലചിഹ്നത്തെ കൊല്ലുകയോ തിന്നുകയോ ഇല്ല. ആസ്ട്രേലിയൻ ഗോത്രസമൂഹങ്ങളാണ് ഏറ്റവും 'പ്രാക്തനമായത്' എന്നതിനാൽ ടോട്ടത്തിലുള്ള വിശ്വാസമാണ് (ടോട്ടമിസം) മതത്തിന്റെ പ്രാഥമിക രൂപമെന്ന് എമിൽ ദുർഖൈം വാദിക്കുന്നു. ദുർഖൈമിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ജനങ്ങൾ കുലചിഹ്നത്തെ ആരാധിക്കുമ്പോൾ അവർ അവരുടെ സമൂഹത്തെ തന്നെയാണ് ആരാധിക്കുന്നത്. കുലചിഹ്നം ആ സമൂഹത്തിന്റെ സമൂഹമുദ്രയായി പരിഗണിച്ചുപോരുന്നു.

ചിത്രം 9.6 - ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും നീളമുള്ള വിക്ടോറിയയിലെ കുലചിഹ്ന സ്തൂപം.(ഉറവിടം.എച്ച്.ടി. ടി.പി./വിക്കിബുക്ക്സ്.ഒ.ആർ.ജി.)

പൂർവികാരാധന (Ancestor Worship) : പൂർവികരോടുള്ള ഭയഭക്തിബഹുമാനങ്ങളിൽ നിന്നാണ് മതം ഉദ്ഭവിച്ചതെന്ന് ഹെർബെർട്ട് സ്പെൻസർ എന്ന തത്ത്വചിന്തകൻ വാദിക്കുന്നു. സ്വപ്നാനുഭവങ്ങളിലൂടെ കടന്നുവന്ന പ്രേതങ്ങളിലും യക്ഷികളിലുമുള്ള വിശ്വാസത്തിലൂടെയാണ് പൂർവികാരാധനയുടെ തുടക്കമെന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. പൂർവികരുടെ പ്രേതങ്ങൾ പിന്നീട് ദൈവങ്ങളായി പരിണമിച്ചെന്നും അവരുടെ ആത്മാക്കൾ കുടുംബങ്ങളിലെയും ഗോത്രങ്ങളിലെയും അംഗങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുമെന്നും വിശ്വസിച്ചു.

V. വിശുദ്ധി, ലൗകികത എന്നീ ആശയങ്ങൾ (Concept of Sacred and Profane)

ദുർഖൈം 'എലിമെന്ററി ഫോം ഓഫ് റിലിജിയസ് ലൈഫ്' എന്ന പ്രശസ്തമായ പുസ്തകത്തിൽ മതവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട രണ്ട് ആശയങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. വിശുദ്ധി, ലൗകികത എന്നീ ആശയങ്ങൾ പ്രാക്തനമതപഠനത്തിൽ വ്യാപകമായി ചർച്ചചെയ്യുന്നുണ്ട്. മതത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ ഈ രണ്ട് ആശയങ്ങൾക്കും വലിയ പ്രാധാന്യമാണുള്ളത്.

'സേക്രസ്' എന്ന ഫ്രഞ്ച് വക്കിൽ നിന്നാണ് സേക്രഡ് എന്ന വാക്കിന്റെ ഉദ്ഭവം. മതപരമായി വിശുദ്ധിയുള്ളത് എന്നാണിത് അർഥമാക്കുന്നത്. പ്രകൃത്യതീതശക്തികൾ പരിപാവനമാണെന്നു കരുതുന്നതിനാൽ അവയെ വിശുദ്ധമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു. ദുർഖൈമിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, മതത്തിൽ വിശുദ്ധമായ വിശ്വാസങ്ങളേ ഉള്ളൂ. ദൈവത്തെയും ദേവതകളെയും പരാമർശിക്കുന്ന വിശ്വാസം യഥാർഥത്തിൽ സമൂഹത്തെത്തന്നെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു. പവിത്രത നന്മയെ മാത്രമല്ല, തിന്മയെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. സാമൂഹികയാഥാർഥ്യത്തിന്റെ മോശമായ തലങ്ങളെ പ്രതിനിധീകരിക്കാൻ അവ അനിവാര്യമാണ്. ഇതിനെ നിത്യജീവിതത്തിന്റെ തലങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അവിശുദ്ധതയിൽ നിന്ന് മാറ്റിനിർത്തേണ്ടതുണ്ട്. എല്ലാ സമൂഹങ്ങളിലും വിശുദ്ധമായ വിശ്വാസങ്ങളും ആചാരങ്ങളും ചിഹ്നങ്ങളുമുണ്ടെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം. അവ ലൗകികതയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സംഭവങ്ങളിൽ നിന്ന് നേർവിപരീതമാണെന്നും നിരീക്ഷിക്കുന്നു.

'പ്രൊഫേൻ' എന്ന വാക്കിന് ലൗകികത എന്നാണർഥം. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അവ ഇഹലോകവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടവയാണ്. ദുർഖൈമിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ മതം പരിപാവനമായ കാര്യങ്ങളെയാണ് പരാമർശിക്കുന്നത്. എന്നാൽ മന്ത്രവാദമാകട്ടെ, ലൗകികതയുടെ ഭാഗമാണ്. ലൗകികമായ വിശ്വാസങ്ങളും ആചാരങ്ങളും വിശുദ്ധമല്ല, അതുകൊണ്ടുതന്നെ അത് മതത്തിന്റെ ഭാഗവുമല്ല.

VI. വിലക്കുകൾ (Taboo)

'ടാബൂ' (Taboo) എന്നത് ഒരു പോളിനേഷ്യൻ വാക്കാണ്. അരുതായ്മ അഥവാ വിലക്കപ്പെട്ടത് എന്നാണ് ഇതിനർഥം. പല പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിന്ന് മനുഷ്യരെ ഇത് തടയുന്നു. അരുതായ്മകളെ അനുസരിക്കാത്തത് ഒരു കുറ്റമല്ല, പാപമായാണ് കണക്കാക്കപ്പെടുന്നത്. അതുകൊണ്ട് വിലക്കുകൾ ലംഘിക്കുന്നവരെ സമൂഹമോ ഭരണകൂടമോ ശിക്ഷിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ, ഇതുവഴി അവരുടെ മനസ്സാക്ഷി നീറിക്കൊണ്ടേയിരിക്കും. അരുതായ്മകളുടെ ശക്തി നിയമത്തേക്കാൾ ഉപരിയാണ്. അരുതായ്മകളെ ഭയക്കുന്നതു പോലെ ജനങ്ങൾ നിയമത്തെ ഭയക്കുന്നില്ല. നിയമം സൃഷ്ടിക്കുന്നത് രാജ്യമാണ്. എന്നാൽ അരുതായ്മകൾക്ക് പിന്നിൽ മതത്തിന്റെ വിലക്കുകളാണ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അരുതായ്മകളെ സമൂഹം കർശനമായി അനുസരിക്കുന്നു. ഇത് പാലിക്കാതിരുന്നാൽ ദൈവകോപമുണ്ടാകുമെന്നും വിശ്വസിക്കുന്നു.

മതവിശ്വാസത്തിന്റെ ഭാഗമായി ജനങ്ങൾ നിരവധി ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളും ആഘോഷങ്ങളും നടത്തുന്നു. പലപ്പോഴും ഇത്തരം അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ പ്രയാസമേറിയതായിരിക്കും. പ്രയാസകരമായിരുന്നിട്ടും ഇത്തരം ആചാരങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നത് എന്തുകൊണ്ടാണ്? നിശ്ചയമായും, ഇതുവഴി മികച്ച നേട്ടമുണ്ടാകുമെന്ന് അവർ വിശ്വസിക്കുന്നു. വിശ്വാസികളുടെ ആഗ്രഹങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് മതം പല ധർമങ്ങളും നിർവഹിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

മലിനോവ്സ്കിയുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, മതം എന്ന നിലയിൽ നിലനിൽക്കുന്നതല്ല, അത് സമൂഹത്തിൽ എന്തുചെയ്യുന്നു എന്നതാണ് മതത്തിന്റെ സത്ത. സാമൂഹിക സംഘാടനത്തിന്റെ മൗലികപ്രശ്നങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യാനുള്ള വഴിയാണ് മതസംവിധാനമെന്ന് റെയ്മണ്ട് ഫർത്ത് എഴുതുന്നു. ഇത് അനിശ്ചിതത്വം, ആകാംക്ഷ എന്നിവ കുറച്ച് മനുഷ്യബന്ധങ്ങളിൽ അടുപ്പം വർധിപ്പിക്കുകയും മനുഷ്യപ്രയത്നത്തിന് അർഥം നൽകുകയും, ധാർമിക കടമകൾക്ക് നീതീകരണം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. (ഫർത്ത്. 1967 പേജ് 250)

VII. മത ധർമങ്ങൾ (Functions of Religion)

വ്യക്തിപരവും സാമൂഹികവുമായ പല ധർമങ്ങളും മതം നിർവഹിക്കുന്നു. സാമൂഹിക നന്മകളായ സത്യം, അഹിംസ, സേവനമനോഭാവം, സ്നേഹം, അച്ചടക്കം, സത്യസന്ധത തുടങ്ങിയവയെ അത് പ്രോൽസാഹിപ്പിക്കുന്നു. മതവിശ്വാസികൾ ഇത്തരം നന്മകൾ പിന്തുടരുകയും സമൂഹത്തിൽ അച്ചടക്കമുള്ള പൗരരായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. മതത്തിന്റെ പ്രധാനധർമങ്ങളിൽ ചിലത് ചുവടെ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

1. **മതം വിശദീകരണം നൽകുന്നു:** മതത്തിന് വ്യാഖ്യാനപരമായ ധർമമുണ്ട്. വ്യക്തിജീവിതത്തിനും സാമൂഹികജീവിതത്തിനും മതം വിശദീകരണം നൽകുന്നു. പ്രപഞ്ചം എങ്ങനെയാണുദ്ഭവിച്ചത്, മനുഷ്യർ എന്തുകൊണ്ടാണ് രോഗംമൂലം യാതനയനുഭവിക്കുന്നതും മരിക്കുന്നതും തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ മനുഷ്യനെ അദ്ഭുതപ്പെടുത്തുന്നവയാണ്. ഓരോ സമൂഹത്തിനും അവരുടെ മതവിശ്വാസങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ഇത്തരം പ്രതിഭാസങ്ങൾക്ക് വിശദീകരണം നൽകാൻ കഴിയും. ജീവിതത്തിൽ അസാധാരണങ്ങളും നിർഭാഗ്യകരങ്ങളുമായ പ്രതിസന്ധികൾ നേരിടുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിൽ ഇത് ജനങ്ങളെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നു.

2. **മതം സാധൂകരണം നൽകുന്നു:** മതത്തിന് സാധൂകരണധർമമുണ്ട്. എല്ലാ സംസ്കാരങ്ങളിലും മതവിശ്വാസവും പ്രയോഗവും പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ്. മനുഷ്യന്റെ ആചാരങ്ങളെയും വിശ്വാസങ്ങളെയും മൂല്യങ്ങളെയും മതം സാധൂകരിക്കുന്നു. ജനങ്ങൾ ചില കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുകയോ ചെയ്യാതിരിക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ വിശ്വസിക്കുകയോ വിശ്വസിക്കാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നത് എന്തുകൊണ്ട് എന്നതിന് അത് സാധൂകരണം നിൽകുന്നു.

3. **മതം മനശ്ശാന്തി നൽകുന്നു:** പ്രതിസന്ധിഘട്ടങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഭയം, ഉൽക്കണ്ഠ എന്നിവ തരണംചെയ്യാൻ സഹായിക്കുകവഴി മതം മനശ്ശാസ്ത്രപരമായ ധർമം നിർവഹിക്കുന്നു. ജീവിതത്തിൽ ജനനം, ഋതുമതിയാകൽ, വിവാഹം, ഗർഭധാരണം, മരണം തുടങ്ങിയ സന്ദർഭങ്ങളിൽ ഇത്തരം പ്രതിസന്ധികൾ ഉണ്ടാകാറുണ്ട്. മതത്തിന്റെ വിശ്വാസങ്ങൾ, മനോഭാവങ്ങൾ, മൂല്യങ്ങൾ എന്നിവ പങ്കുവയ്ക്കുക വഴി ജീവിതത്തിൽ സുരക്ഷിതബോധം അനുഭവപ്പെടും.

4. **മതം ഐക്യപ്പെടുത്തുന്നു:** സാമൂഹികമായ ഐക്യപ്പെടുത്തൽ മതത്തിന്റെ മറ്റൊരു പ്രധാന ധർമമാണ്. ഒരേ മതവിശ്വാസങ്ങളും ഒരേ മതാചാരങ്ങളും ഒരു സമൂഹത്തിലെ വ്യക്തികളെ കൂട്ടിയോജിപ്പിക്കുന്ന വസ്തുതകളാണ്. പൊതുവായ വിശ്വാസങ്ങൾ, വികാരങ്ങൾ, ആരാധന, അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ ഐക്യവും സാഹോദര്യവും ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നു. എന്നാൽ വ്യത്യസ്തമതവിഭാഗങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള കിടമൽസരം ഇതിനൊരപവാദമാണ്.

5. **മതം സാമൂഹികനിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നു:** എല്ലാ മതങ്ങളും അതിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് പൊതുവായ പെരുമാറ്റച്ചട്ടങ്ങൾ നിർദേശിക്കുന്നു. ശരി - തെറ്റ്, നല്ലത് - ചീത്ത തുടങ്ങിയ ആശയങ്ങൾ വഴി മതം സാമൂഹികജീവിതത്തെ നിയന്ത്രണവിധേയമാക്കുന്നു. വ്യക്തികളുടെ ശരിയായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അവർ വിശ്വസിക്കുന്ന പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താനും അതുവഴി സമൂഹത്തിന്റെ അംഗീകാരം നേടാനുമാകുന്നു. അതുപോലെ തെറ്റായ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്താൽ അവ പ്രകൃതിശക്തികളുടെ പ്രതികാരത്തിനോ ശിക്ഷയ്ക്കോ കാരണമാവുമെന്നും കരുതുന്നു. അനൗപചാരികാർഥത്തിൽ മതം

സാമൂഹികജീവിതത്തെ അർഥവത്തായ രീതിയിൽ ചിട്ടപ്പെടുത്തുന്നുവെന്ന് വേണം കരുതാൻ. അമ്പലങ്ങൾ, പള്ളികൾ, ഗുരുദ്വാരകൾ എന്നിവ വ്യക്തികളുടെ സ്വഭാവത്തെ വ്യത്യസ്ത തലങ്ങളിൽ നിയന്ത്രണവിധേയമാക്കുന്നവയാണ്.

പഠനപുരോഗതി വിലയിരുത്താം

1. ഭാഗികമായി മതപ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്ന പണ്ഡിതരാണ് ....
2. ഷാമൻ - പുരോഹിത/ൻ എന്നിവർ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങളെഴുതുക.
3. മനായിസത്തിന്റെ മലിനേഷ്യൻ - പോളിനേഷ്യൻ ആശയങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ എന്തൊക്കെ?
4. മുണ്ട, ഹോ തുടങ്ങിയ ആദിവാസികൾക്കിടയിൽ കാണപ്പെടുന്ന മനായിസത്തിനു തുല്യമായ ആശയം കണ്ടെത്തുക.
5. 'അരുതായ്മകൾ/വിലക്കുകൾ (ടാബൂ) നിയമത്തേക്കാളുപരിയായി കർശനമായി പാലിക്കപ്പെടുന്നു'. ഈ പ്രസ്താവനയെ ന്യായീകരിക്കുക.

VIII. മന്ത്രവാദം (Magic)

പ്രകൃത്യതീതശക്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ വിശ്വാസങ്ങളും മതവുമായി മാത്രം ബന്ധമുള്ളതാണെന്ന് നിങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുണ്ടോ? ദുഷ്ടാത്മാക്കളെന്ന ശക്തിയിലും ചിലപ്പോൾ ജനങ്ങൾ വിശ്വസിക്കാറുണ്ട്. ശത്രുനിഗ്രഹത്തിന് അത്തരം ശക്തികളെ ഉപയോഗിക്കാമെന്നവർ കരുതുന്നു. പ്രകൃത്യതീതശക്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അത്തരം വിശ്വാസങ്ങൾ മതവിശ്വാസങ്ങളായി പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നില്ല. നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞർ ഇവയെ മന്ത്രവാദം (Magic) എന്ന വിഭാഗത്തിലാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. ശത്രുവിനെ ഉപദ്രവിക്കുക, നല്ല വിളവ് ലഭിക്കുക, രോഗങ്ങളിൽനിന്ന് സംരക്ഷിക്കുക തുടങ്ങിയ ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾക്കായി അദൃശ്യമായ ശക്തികളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നു എന്നു വിശ്വസിച്ച് പാരമ്പര്യമന്ത്രവാദികളാണ് മന്ത്രവാദം ചെയ്യുന്നത്.

മന്ത്രവാദം: അർഥവും നിർവചനവും

- മന്ത്രവാദത്തെ ആദ്യമായി നിർവചിച്ചവരിൽ ഒരാളാണ് ബ്രിട്ടിഷ് നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞനായ സർ ജയിംസ് ഫ്രെയ്സർ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ ന്നതിനെ നിയന്ത്രണവിധേയമാക്കിക്കൊണ്ട് ചില പ്രത്യേകലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടിയെടുക്കാനായി തയാറാക്കുന്ന തന്ത്രങ്ങളാണ് മന്ത്രവാദം.
- ബ്രോണിസ്ലോ കാസ്പർ മാലിനോവ്സ്കി മറ്റൊരു നിർവചനം നിർദേശിക്കുകയുണ്ടായി. അതുപ്രകാരം, സാങ്കേതികവിദ്യകളും യുക്തമായ തന്ത്രങ്ങളും വേണ്ടത്ര പുരോഗതി പ്രാപിച്ചിട്ടില്ലാത്ത കാലഘട്ടത്തിൽ പ്രകൃതിയെ നിയന്ത്രിക്കാനായി വ്യക്തികൾ ഏർപ്പെടുന്ന അന്ധമായ പ്രവർത്തനങ്ങളും വിശ്വാസങ്ങളുമാണ് മന്ത്രവാദം. മലിനോവ്സ്കിയുടെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ അനിശ്ചിതത്വങ്ങളിൽ ജനങ്ങളുടെ ഉൽക്കണ്ഠ ലഘൂകരിക്കാനുതകുന്നതാണ് മന്ത്രവാദം.

- മന്ത്രവാദം 'പുരാതനശാസ്ത്ര'മാണെന്നാണ് (Primitive Science) ഫ്രെയ്സറും മലിനോവ്സ്കിയും വാദിക്കുന്നത്. പ്രകൃതിയിലെ പ്രതിഭാസങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിന് യുക്തമായ തന്ത്രങ്ങൾ തേടിയ കാലഘട്ടത്തിലാവാം മന്ത്രവാദം നിലവിൽവന്നത്.

ട്രോബ്രിയാന്റ് ദ്വീപുനിവാസികൾക്കിടയിലെ മന്ത്രവാദച്ചടങ്ങുകൾ നിരീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള മലിനോവ്സ്കി അത് തന്റെ 'ആർഗോനോട്സ് ഓഫ് വെസ്റ്റേൺ പെസിഫിക്' (1922) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിശദീകരിക്കുന്നു. (താഴെ കൊടുത്ത വിവരണം കാണുക).

ട്രോബ്രിയാന്റ് ദ്വീപുനിവാസികൾക്കിടയിലെ മന്ത്രവാദപ്രവർത്തനങ്ങൾ

ട്രോബ്രിയന്റ് നിവാസികൾക്ക് അവരുടെ ചുറ്റുപാടുകൾ നന്നായറിയാം. അവർ വിവിധ വിളകൾ കൃഷിചെയ്യുന്നു. മാറിവരുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് വിദഗ്ധമായി അവർ കൃഷിരീതികൾ ക്രമപ്പെടുത്തുന്നു. അവർ ചെറുതോണികൾ നിർമിച്ച് മീൻപിടിത്തത്തിനും വ്യാപാരാവശ്യത്തിനുമായി ദീർഘയാത്രകൾ ചെയ്യുന്നു. വളരെ ശ്രദ്ധയോടെ നിർമിച്ച 'യാനു' പൂന്തോട്ടം കൊറ്റുങ്കാറ്റ്, കനത്ത മഴ എന്നിവയാൽ നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടേക്കാം. പെട്ടെന്നുണ്ടാകുന്ന കൊടുങ്കാറ്റിൽ അവരുടെ ചെറുതോണികൾ ഒലിച്ചുപോവുകയോ നശിപ്പിക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്തേക്കാം. അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ പ്രകൃതിയെക്കുറിച്ചുള്ള ട്രോബ്രിയാന്റ് നിവാസികളുടെ അറിവ് പരിമിതമാണെന്നും അവ നിയന്ത്രണത്തിന് അതീതമാണെന്നും അവർ മനസ്സിലാക്കുന്നു. അവരുടെ പരിമിതമായ അറിവുകൾക്ക് അപ്രതീക്ഷിതമായെത്തുന്ന കൊടുങ്കാറ്റിന്റെ അപകടത്തിൽ നിന്ന് വിളകളെ സംരക്ഷിക്കാനോ നാവികവിദ്യയിലെ അവരുടെ പ്രാവീണ്യം കൊണ്ട് കാറ്റ് തുടങ്ങിയ പ്രകൃതിക്ഷോഭങ്ങളിൽ നിന്ന് സ്വയം രക്ഷിക്കാനോ സാധിച്ചിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അത്തരം നിസ്സഹായസാഹചര്യങ്ങളിലെല്ലാം ട്രോബ്രിയാന്റ് ദ്വീപുനിവാസികൾ മന്ത്രവാദത്തെ ആശ്രയിച്ചിരുന്നു.

മലിനോവ്സ്കി, 'ആർഗോനോട്സ് ഓഫ് വെസ്റ്റേൺ പെസിഫിക്'- 1922

പല നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞരും വ്യത്യസ്തമായ കാഴ്ചപ്പാടിലൂടെയാണ് മന്ത്രവാദത്തെ വീക്ഷിക്കുന്നത്. മന്ത്രവാദവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചില പ്രസ്താവനകൾ ചുവടെ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

- "പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ ശ്രമം നടത്തുന്ന ജനങ്ങളുടെ തന്ത്രമാണത്"
- "ഉദ്ദിഷ്ടകാര്യസാധ്യത്തിനായി പ്രകൃതിശക്തികളെ നിയന്ത്രിക്കാനുള്ള ശ്രമമാണത്".
- "പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ നിയന്ത്രിക്കാനും നിർദേശിക്കാനും ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്ന അനുഷ്ഠാനങ്ങളാണവ"
- "പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ യാന്ത്രികമായി നിയന്ത്രിക്കാനുള്ള ഒരു ശ്രമമാണത്"

ചിത്രം 9.7 - ട്രോബ്രിയാന്റ് ദ്വീപ് നിവാസികൾ തോണി യാത്രയ്ക്കൊരുക്കുന്നു. പ്രവചനാതീതമായ കടൽയാത്രകൾ പോലുള്ള അനിശ്ചിതത്വവുമായി മന്ത്രവാദം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. (ഉറവിടം. കൊട്ടാക്. 2002- പേജ് 492)

പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന വിശ്വാസങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളുമാണ് മന്ത്രവാദമെന്ന് മിക്ക നിർവചനങ്ങളും ഊന്നിപ്പറയുന്നു. നിങ്ങളുടെ ചുറ്റുപാടുകളിൽ മന്ത്രവാദങ്ങൾ നടക്കുന്നതായി ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ?

കേരളത്തിൽ ചില പ്രത്യേക രോഗങ്ങൾ തടയാമെന്നു കരുതി മന്ത്രവാദം ചെയ്യുകയും, കണ്ണേറ്, കരിനാക്ക് എന്നിവ തടയുമെന്നു കരുതി നോക്കുകുത്തികൾ ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യാറുണ്ട്. മന്ത്രവാദത്തിലെ മറ്റു പ്രധാന പ്രതിരോധമാർഗങ്ങളെന്നു ചിലർ വിശ്വസിക്കുന്നതാണ് പലതരത്തിലുള്ള മന്ത്രച്ചരടുകളും ഉറുക്കുകളും. ചിലതരം ഭക്ഷണങ്ങൾ, പഞ്ചസാര, മുളക്, ചെറുനാരങ്ങ, മഞ്ഞൾ, വെള്ളം തുടങ്ങിയവയും രോഗം ഭേദമാക്കാനായി മന്ത്രങ്ങളുടെ കൂടെ ചിലർ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

നിങ്ങളുടെ പ്രദേശത്തു കണ്ടുവരുന്ന മന്ത്രവാദങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കുക. അതിന്റെ സാംസ്കാരികസ്വാധീനം പരിശോധിച്ച് വിവരണം തയാറാക്കുക.

മന്ത്രവാദ ഘടകങ്ങൾ (Elements of Magic)

റെയ്മണ്ട് ഫിർത്തിന്റെ (1958: 125-128)അഭിപ്രായത്തിൽ മന്ത്രവാദത്തിന് മൂന്നു ഘടകങ്ങളാണുള്ളത്.

1. നടത്തിപ്പുകാരൻ (The Practitioner)
2. പ്രായോഗികലക്ഷ്യങ്ങൾ (The Practical Aims)
3. മന്ത്രവാദത്തിന്റെ പ്രമാണസൂത്രം (The Magical Formula)

ചുവടെ കൊടുത്ത ചാർട്ടിൽ മന്ത്രവാദത്തിന്റെ മൂന്നു ഘടകങ്ങളും അവയുടെ ഉപഘടകങ്ങളും വ്യക്തമാക്കുന്നു.

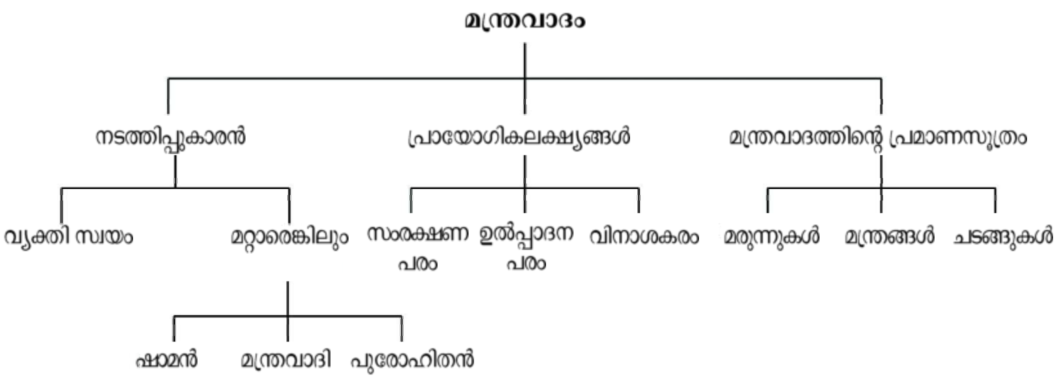

1. **നടത്തിപ്പുകാർ (The Practitioner):** റെയ്മണ്ട് ഫിർത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ മന്ത്രവാദത്തിന്റെ നടത്തിപ്പുകാരൻ വ്യക്തി സ്വയമോ ഷാമൻ, മന്ത്രവാദി, പുരോഹിതൻ എന്നിങ്ങനെ മന്ത്രവാദത്തിൽ പ്രാവീണ്യമുള്ളവരോ ആകാം.

2. **പ്രായോഗികലക്ഷ്യങ്ങൾ (The Practical Aim):** മന്ത്രവാദത്തിന് അനേകം ലക്ഷ്യങ്ങളുണ്ട്. അത്, ഒരുപക്ഷേ മൃഗങ്ങളുടെ ആക്രമണങ്ങളിൽനിന്നു രക്ഷനേടൽ, വിളകൾ സംരക്ഷിക്കൽ, രോഗവിമുക്തി തുടങ്ങി സംരക്ഷണപരമായവയാകാം. ഉറുക്ക്, മന്ത്രച്ചരട് തുടങ്ങിയവ സംരക്ഷണാർഥമുള്ള മാന്ത്രികവസ്തുക്കളാണെന്ന് കരുതപ്പെടുന്നു. വിജയകരമായ വേട്ടയാടൽ, സമൃദ്ധമായ വിള, മഴ, സ്നേഹം പിടിച്ചുപറ്റൽ തുടങ്ങിയ ഉൽപ്പാദനപരമായ ലക്ഷ്യങ്ങളും മന്ത്രവാദത്തിനു പിന്നിലുണ്ടാവാം. ശ്രീചക്രം, സുദർശനചക്രം, സന്താനഗോപാലയന്ത്രം തുടങ്ങിയവ ഉൽപ്പാദനപരമായ ലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടാൻ വേണ്ടിയുള്ള മാന്ത്രികസ്വഭാവമുള്ള ഉപകരണങ്ങളാണെന്നാണ് ചിലരുടെ വിശ്വാസം. എന്നാൽ, മറ്റു ചില ലക്ഷ്യങ്ങൾ വിനാശകരമായവയാണ്. ശത്രുക്കളെ നശിപ്പിക്കുക, മറ്റുള്ളവരുടെ വിളകളും കന്നുകാലികളും നശിപ്പിക്കുക തുടങ്ങിയവ ഇതിനുദാഹരണങ്ങളാണ്. കേരളത്തിൽ പ്രചാരമുള്ള 'കൂടോത്രം' ഇത്തരത്തിലുള്ള ലക്ഷ്യങ്ങൾ മുൻനിർത്തിയുള്ളതാണെന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു.

3. **മന്ത്രവാദത്തിന്റെ പ്രമാണസൂത്രം അല്ലെങ്കിൽ മാന്ത്രികസൂത്രവാക്യം (The Magical Formula):** റെയ്മണ്ട് ഫിർത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ മന്ത്രവാദത്തിന് മൂന്നുതരത്തിലുള്ള പ്രമാണസൂത്രങ്ങളുണ്ട്. ഉപകരണമായോ മരുന്നായോ ഉപയോഗിക്കുന്നവ, ചടങ്ങുകളായി ചെയ്യുന്നവ, ശബ്ദങ്ങൾ തവണകളായി പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടുള്ളവ എന്നിങ്ങനെയാണവ.

- മന്ത്രവാദത്തിനുപയോഗിക്കുന്ന മരുന്നുകൾ തയാറാക്കുന്നതും ലഭിക്കുന്നതും ഏറെ ശ്രമകരമാണ്. പ്രകൃത്യതീതശക്തികളുമായുള്ള ബന്ധത്തിലൂടെയാണ് അവ തയാറാക്കുന്നത് എന്നാണ് വിശ്വാസം.

തച്ചോളി ഒതേനനും മാന്ത്രിക ഉറുക്കും

വടക്കൻപാട്ടുകളിലെ ഒരു ഇതിഹാസകഥാപാത്രമാണ് തച്ചോളി ഒതേനൻ. മാന്ത്രിക ഉറുക്ക് ധരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന് വെടിയുണ്ടയിൽനിന്നുപോലും രക്ഷനേടാനുള്ള കഴിവുണ്ടായിരുന്നുവെന്ന വിശ്വാസമുണ്ട്. അദ്ദേഹവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു കഥ ഇങ്ങനെയാണ്: ഒതേനൻ സാഹസികത, വീരത്വം എന്നിവകൊണ്ട് പ്രസിദ്ധനാണ്. കോഴിക്കോട് വടകരയിലെ തച്ചോളി മാണിക്കോത്ത് തറവാട്ടിൽ ജനിച്ച പടയാളിയാണദ്ദേഹം. ഉറ്റസുഹൃത്തായ കണ്ടാച്ചേരി ചാപ്പന്റെ കൂടെ അദ്ദേഹം യുദ്ധത്തിന് പോകാറുണ്ടായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ പൊന്ന്യത്തങ്കത്തിന് പോകുന്ന സമയത്ത് ഒതേനൻ തന്റെ മാന്ത്രിക ഉറുക്ക് എടുക്കാൻ മറന്നുപോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യമാരിലൊരാളായ കുഞ്ഞിത്തേയി/കുഞ്ഞുമാതയുടെ കൈവശമാണ് അതുണ്ടായിരുന്നത്. ഒതേനൻ ചാപ്പനെ മാന്ത്രിക ഉറുക്ക് എടുക്കാനായി പറഞ്ഞയച്ചു. എന്നാൽ കുഞ്ഞിത്തേയി തന്റെ ദുഷ്ടമനസ്സാൽ അത് കൊടുക്കാൻ തയാറായില്ല. അദ്ദേഹം മാന്ത്രിക ഉറുക്കില്ലാതെ തന്റെ യാത്ര തുടർന്നു. ചുണ്ടങ്ങാപ്പൊയിലിൽ എത്തിയപ്പോൾ വഴിയിൽ മറഞ്ഞിരുന്ന മായൻകുട്ടി തന്റെ തോക്കുകൊണ്ട് ഒതേനനെ വെടിവച്ചുവീഴ്ത്തി. ഒതേനൻ മാന്ത്രിക ഉറുക്ക് ധരിക്കാത്തതുകൊണ്ടാണ് ശത്രുവിന് അദ്ദേഹത്തെ കൊല്ലാനായത് എന്നാണ് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നത്.

- മന്ത്രവാദത്തിന്റെ ചടങ്ങുകൾ ലളിതമോ സങ്കീർണമോ ആകാം. അത് ഒരു ചടങ്ങായോ ചടങ്ങുകളുടെ പരമ്പരയായോ നടത്തുന്നു.
- മന്ത്രവാദത്തിന്റെ വാമൊഴിയായ ഭാഗമാണ് മന്ത്രങ്ങൾ. അത് ഒരു കൂട്ടം വാക്കുകളോ വാക്യങ്ങളോ ശബ്ദങ്ങളോ ആകാം. അതുമല്ലെങ്കിൽ മന്ത്രവാദിയുടെ ആഗ്രഹങ്ങളുടെ ബാഹ്യമായ പ്രകടനങ്ങളാകാം.

മന്ത്രവാദത്തിന് പല വിധത്തിലുള്ള ഉദ്ദേശ്യങ്ങളും കൽപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. വ്യത്യസ്തരീതികളിലാണ് അവ അനുഷ്ഠിക്കപ്പെടുന്നത്. മന്ത്രവാദത്തിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് അവയെ പലതരത്തിൽ വർഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. അത്തരം വർഗീകരണങ്ങളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടവ ജെയിംസ് ഫ്രെയ്സറിന്റേതും റെയ്മണ്ട് ഫിർത്തിന്റേതുമാണ്.

മന്ത്രവാദം: ജെയിംസ് ഫ്രെയ്സറുടെ വർഗീകരണം

മന്ത്രവാദപ്രക്രിയയെ നിയമങ്ങളുടെ അഥവാ തത്ത്വങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സർ ജെയിംസ് ഫ്രെയ്സർ രണ്ടായി തിരിച്ചിരിക്കുന്നു. മന്ത്രവാദത്തിലെ പ്രമാണസൂത്രങ്ങൾ രണ്ടു തത്ത്വങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളവയാണ്.

1. ഒരേപോലുള്ളവ ഒരേപോലുള്ളവയെ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നു (Like produces like) അഥവാ കാര്യം കാരണത്തോട് സാദൃശ്യമുള്ളവയാണ്. സാദൃശ്യനിയമം (Law of Similarity) എന്ന തത്ത്വത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളതാണത്.
2. ഒരിക്കലുള്ള സമ്പർക്കം എക്കാലത്തേക്കുമുള്ളതാണ് (Once in contact always in contact) എന്നത് 'സമ്പർക്കനിയമത്തെ' (Lawof Contact) അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ്.

ഫ്രെയ്സറുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, സാദൃശ്യനിയമവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയമമാണ് ഹോമിയോപതിക് മന്ത്രവാദം അഥവാ അനുകരണമന്ത്രവാദം (Imitative Magic).

മന്ത്രവാദം

ഹോമിയോപതിക് മന്ത്രവാദം/ അനുകരണ മന്ത്രവാദം (സാദൃശ്യനിയമത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളത്)	സമ്പർക്കമന്ത്രവാദം (സമ്പർക്കനിയമത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളത്)

സമ്പർക്കവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മന്ത്രവാദമാണ് സമ്പർക്കമന്ത്രവാദം (Contagious Magic). ഹോമിയോപതിക് മന്ത്രവാദം വളരെ സുപരിചിതമാണ്. ഉദാഹരണമായി, ശത്രുവിനെ നശിപ്പിക്കാനായി ശത്രുവിന്റെ പ്രതിരൂപമുണ്ടാക്കുകയും മന്ത്രവാദി അതിനെ നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രതിരൂപത്തിലുണ്ടാകുന്ന മാറ്റം പോലെ ആ വ്യക്തിയിലും മാറ്റം സംഭവിക്കും എന്ന വിശ്വാസമാണിതിനു പിന്നിൽ.

ഒരു വ്യക്തിയും വ്യക്തിയുടെ ഭാഗങ്ങളായ മുടി, നഖം തുടങ്ങിയ വസ്തുക്കളുമായി തുടർച്ചയായ സംവേദനം നിലനിൽക്കുന്നു എന്ന കാഴ്ചപ്പാടാണ് സമ്പർക്കമന്ത്രവാദത്തിനടിസ്ഥാനം. ഇത്തരം വസ്തുക്കൾ ഉപയോഗിച്ച് എത്ര ദൂരത്തുനിന്നും മന്ത്രവാദിയുടെ ആഗ്രഹമനുസരിച്ച് മന്ത്രവാദം ചെയ്യാമത്രേ.

ഹോമിയോപതിക് മന്ത്രവാദം

ഛോട്ടാനാഗ്പൂരിലെ ഒറാൺ ഗോത്രസമൂഹത്തിലെ വിശ്വാസപ്രകാരം, പ്രകമ്പനത്തോടുകൂടിയുള്ള ഇടി മഴയുടെ നേരിട്ടുള്ള കാരണമാണ്. അതിനാൽ മഴ ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ അവർ മലമുകളിൽ പോയി പന്നിയെയോ കോഴിയെയോ കുരുതികൊടുത്ത്, വലിയ കല്ലുകൾ താഴേക്ക് തള്ളിയിടുന്നു. ഇതുവഴി യുണ്ടാകുന്ന പ്രകമ്പനശബ്ദത്തെ തുടർന്ന് മഴ പെയ്യുമെന്ന് അവർ കരുതുന്നു.

മന്ത്രവാദം: റെയ്മണ്ട് ഫിർത്തിന്റെ വർഗീകരണം

ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഫിർത്ത് മന്ത്രവാദത്തെ മൂന്നു വിഭാഗങ്ങളായി കണക്കാക്കുന്നു.

മന്ത്രവാദം

- ഉൽപ്പാദനപരം
- സംരക്ഷണപരം
- വിനാശകരം

D. ക്രിയാത്മക മന്ത്രവാദം: ഇത് വ്യക്തികൾക്കും സമൂഹത്തിനും നന്മ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളവയാണ്. വേട്ടയാടൽ, ഉൽപാദനക്ഷമത, ഉയർന്ന വിളവ്, മഴ, മീൻപിടിത്തം തുടങ്ങിയവയ്ക്കായുള്ള മന്ത്രവാദങ്ങൾ ഇതിൽപ്പെടുന്നു. മറ്റു ചില മന്ത്രവാദങ്ങൾ വ്യക്തികളെയും സമൂഹത്തെയും സംരക്ഷിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യമുള്ള സ്വത്തുസംരക്ഷണം, സുരക്ഷിതമായ യാത്ര, കന്നുകാലികളുടെയും വിളകളുടെയും സംരക്ഷണം തുടങ്ങിയവയ്ക്കായി **സംരക്ഷണപരമായ** മന്ത്രവാദമാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ഈ രണ്ടു തരത്തിലുള്ള മന്ത്രവാദങ്ങൾക്കും സമൂഹത്തിന്റെ അംഗീകാരമുണ്ട്. എന്നാൽ **വിനാശകരമായ** മന്ത്രവാദത്തിന് സാമൂഹികാംഗീകാരമില്ല. അന്യന്റെ സ്വത്ത് നശിപ്പിക്കാനും രോഗവും മരണവും ഉണ്ടാക്കാനും വിളകൾ നശിപ്പിക്കാനും കഴിയുമെന്ന് കരുതി ഇത് ഉപയോഗിക്കുന്നു. വ്യക്തികൾക്കും സമൂഹത്തിനും ഇതുകൊണ്ട് നാശമാണുണ്ടാക്കുന്നതെന്നു കരുതുന്നു.

മന്ത്രവാദത്തിന്റെ മറ്റു വർഗീകരണങ്ങൾ

മിക്ക നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞരും മന്ത്രവാദപ്രവർത്തനങ്ങളെ പ്രധാനമായി രണ്ടായി തിരിച്ചിരിക്കുന്നു-ദുർമന്ത്രവാദവും (Black Magic) സത്മന്ത്രവാദവും (White Magic). ആത്യന്തികമായി ലക്ഷ്യങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണീ വർഗീകരണം. വ്യക്തികളെയോ സമൂഹത്തെയോ കന്നുകാലികൾ, സ്വത്തുക്കൾ തുടങ്ങിയവയെയോ ദ്രോഹിക്കാനോ നശിപ്പിക്കാനോ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതും അതുവഴി സ്വാർഥതാൽപ്പര്യം സംരക്ഷിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതുമായ മന്ത്രവാദമാണ് ദുർമന്ത്രവാദം എന്നറിയപ്പെടുന്നത്. അത് ദുഷ്ടലാക്കോടെയുള്ളതും

സാമൂഹികവിരുദ്ധവുമത്രേ. വ്യക്തികളുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും നന്മ ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ള എല്ലാ മന്ത്രവാദവും സദ്മന്ത്രവാദമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു. ഇതിന് സാമൂഹികാംഗീകാരമുണ്ട്. ദുർമന്ത്രവാദം വിനാശകരമായ ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്നതും സദ്മന്ത്രവാദം ഉൽപ്പാദനപരവും സംരക്ഷണപരവുമായ ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്നതുമാണ്. വിവിധ തരത്തിൽ നടന്ന മന്ത്രവാദങ്ങളെ താഴെക്കൊടുത്ത രീതിയിൽ ക്രോഡീകരിക്കാവുന്നതാണ്.

മന്ത്രവാദം
- സദ്മന്ത്രവാദം
  - സംരക്ഷണപരമായ മന്ത്രവാദം
  - ഉൽപ്പാദനപരമായ മന്ത്രവാദം
- ദുർമന്ത്രവാദം
  - വിനാശകരമായ മന്ത്രവാദം

ചില നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞർ മന്ത്രവാദത്തെ, ആഭിചാരം (Sorcery), വിച്ക്രാഫ്റ്റ് (Witchcraft) എന്നിങ്ങനെ തരംതിരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇവ രണ്ടും വിനാശ കരമായ മന്ത്രവാദങ്ങളത്രേ.

ശവം തിന്നുകയും നഗ്നരായി നൃത്തം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന വിച്ചുകളിൽ ഉഗാണ്ടയിലെ ഗാന്ദ വിഭാഗം വിശ്വസിക്കുന്നു. വിച്ചുകൾക്ക് വാലുകളുണ്ടെന്ന് സുഡാനിലെ ദിങ്കവിഭാഗം വിശ്വസിക്കുന്നു. വിച്ചുകൾ മരങ്ങളിൽ തലകീഴായി തൂങ്ങാറുണ്ടെന്നും വിശക്കുമ്പോൾ ഉപ്പു തിന്നാറുണ്ടെന്നും ആഫ്രിക്കയിലെ അംബ വിഭാഗം കരുതുന്നു.

ആഭിചാരം (Sorcery): ഇതിൽ വിവിധങ്ങളായ ദുർമന്ത്രവാദപ്രവർത്തനങ്ങളാണുള്ളത്. സോഴ്സറി ചെയ്യുന്ന വ്യക്തിയാണ് സോഴ്സറർ. സോഴ്സറർ ഒരു പക്ഷേ മന്ത്രം ജപിക്കുകയോ ഇരയുടെ പ്രതിരൂപത്തിലേക്ക് ശൂലം കയറ്റുകയോ തൂവലുകളിലേക്ക് ഊതുകയോ ഒക്കെ ചെയ്യാം. ആഭിചാരക്രിയ ഒരാൾ തന്റെ കഴിവുകൊണ്ട് പരിശീലിച്ചെടുക്കുന്നതാണ്. പ്രകൃത്യതീത പ്രഭാവം സൃഷ്ടിക്കാനായി സോഴ്സറർ പ്രത്യേക വിദ്യകൾ പഠിച്ചെടുക്കുന്നു. പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ ഉപയോഗിച്ച് രോഗം, മരണം തുടങ്ങിയവ സൃഷ്ടിക്കാൻ സോഴ്സറർക്ക് കഴിയുമെന്നു വിശ്വസിച്ച് ജനങ്ങൾ ഇവരെ ഭയപ്പെടുന്നു.

വിച്ക്രാഫ്റ്റ് (Witchcraft): ദുഷ്ടപ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യാനുള്ള ഒരാളുടെ ജന്മസിദ്ധവും അബോധപൂർവവുമായ കഴിവാണ് വിച്ക്രാഫ്റ്റ്. വിച്ക്രാഫ്റ്റ് ചെയ്യുന്ന വ്യക്തിയെ വിച്ച് (Witch) എന്നു വിളിക്കുന്നു. വിച്ചുകൾ പ്രകൃത്യതീതശക്തികളായി ജനിക്കുന്നവരാണെന്ന് ചിലർ വിശ്വസിക്കുന്നു. സോഴ്സറി പോലെ വിച്ക്രാഫ്റ്റും പ്രകൃത്യതീതമാർഗങ്ങളിലൂടെ മറ്റുള്ളവരെ ഉപദ്രവിക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളാണെന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്. സോഴ്സറി ആർജിച്ചെടുക്കുന്നതാണെങ്കിൽ വിച്ച്ക്രാഫ്റ്റ് പദവി ജന്മസിദ്ധമായി ലഭിക്കുന്നതാണ്. ഉറവിടത്തിന്റെയും ശക്തിയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ സോഴ്സറർ, വിച്ച് എന്നിവർ വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ചിത്രം 9.8 - ഷോണവിച്ച് - നാഗ, സിംബാബ്വെ (ഉറവിടം എച്ച്.ടി.ടി.പി:// വിക്കിബുക്ക്സ് ഒ.ആർ.ജി)

മതം, മന്ത്രവാദം എന്നീ രണ്ട് വ്യത്യസ്ത ആശയങ്ങൾ നാം പരിചയപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞു. രണ്ടും മനുഷ്യന്റെ ചിന്തയുടെ ഫലമാണ്. എന്നാൽ ആധുനിക കാലഘട്ടത്തിൽ ക്രമാനുഗതമായ മനുഷ്യ ചിന്തകൾ ശാസ്ത്രത്തിന്റെ (Science) ഉദ്ഭവത്തിന് കാരണമായി. മതം, മന്ത്രവാദം, ശാസ്ത്രം എന്നീ മൂന്ന് ആശയങ്ങളും മനുഷ്യചിന്തയുടെ ഉൽപ്പന്നങ്ങളാണെങ്കിലും അത് സമൂഹത്തിലുണ്ടാക്കുന്ന പ്രതിഫലനങ്ങൾ വ്യത്യസ്തമാണ്. ഇവ തമ്മിലുള്ള സാദൃശ്യങ്ങളും വ്യത്യാസങ്ങളും മനസ്സിലാക്കുന്നത് കൂടുതൽ പ്രയോജനകരമാണ്.

പഠനപുരോഗതി വിലയിരുത്താം

1. ബ്രാക്കറ്റിൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്നവയിൽ അനുയോജ്യമായത് കണ്ടെത്തി പൂരിപ്പിക്കുക.
   (എ) ദുഷ്ടമായ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യാൻ ജന്മസിദ്ധമായ കഴിവുള്ള വ്യക്തിയാണ് ....
   (പുരോഹിതൻ, ഷാമൻ, വിച്ച്, സോഴ്സറർ)
   (ബി) മിക്ക നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞരും മന്ത്രവാദപ്രവർത്തനത്തെ ...., ... എന്നിങ്ങനെ വർഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. (ദുർമന്ത്രവാദം, സംരക്ഷണപരമായ മന്ത്രവാദം, സന്മന്ത്രവാദം, ഉൽപ്പാദനപരമായ മന്ത്രവാദം)
2. ദുർമന്ത്രവാദം, സന്മന്ത്രവാദം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് ലഘുവിവരണം തയാറാക്കുക.

IX. മന്ത്രവാദം, മതം, ശാസ്ത്രം (Magic, Religion and Science)

മന്ത്രവാദത്തെയും മതത്തെയും അപേക്ഷിച്ച് മനുഷ്യചിന്തകളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങളുടെയും വികാസത്തിന്റെ അവസാനഘട്ടമാണ് ശാസ്ത്രം. ശാസ്ത്രം സാമൂഹികവും പ്രകൃത്യധിഷ്ഠിതവുമായ അന്വേഷണങ്ങൾക്ക് നിദാനമായിട്ടുണ്ട്. പരീക്ഷണനിരീക്ഷണങ്ങളും ശരിയാണോ എന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തലും ശാസ്ത്രീയരീതിയുടെ അടിസ്ഥാനസ്വഭാവമാണ്. ശാസ്ത്രം യുക്തിയാൽ നയിക്കപ്പെടുന്നവയാണ്. മന്ത്രവാദം പ്രകൃത്യതീതലോകവുമായും ശാസ്ത്രം പ്രാപഞ്ചികലോകവുമായും ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് മന്ത്രവാദത്തെ 'കപടശാസ്ത്ര'മെന്ന് ടെയ്‌ലർ വിശേഷിപ്പിച്ചത്. മന്ത്രവാദം, മതം, ശാസ്ത്രം എന്നിവയുടെ താരതമ്യാവലോകനം താഴെക്കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

മതവും മന്ത്രവാദവും തമ്മിലുള്ള സാദൃശ്യങ്ങൾ

- മതവും മന്ത്രവാദവും ഭൗതികേതരതലങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവ രണ്ടും പരീക്ഷണങ്ങൾക്കും യുക്തിക്കും അതീതമാണ്.
- മതവും മന്ത്രവാദവും പ്രകൃത്യതീതശക്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.
- മതത്തിലും മന്ത്രവാദത്തിലും ധാരാളം അരുതായ്മകളും അനുഷ്ഠാനങ്ങളുമുണ്ട്.
- മതത്തിൽ സാധാരണവസ്തുക്കളെ പ്രതീകാത്മകമായി മതപരമായ ശക്തിയുള്ളതായി കണക്കാക്കുന്നു. അതുപോലെ മന്ത്രവാദത്തിലും സാധാരണവസ്തുക്കൾക്ക് മാന്ത്രിക ശക്തിയുള്ളതായി കണക്കാക്കുന്നു.
- മതപരവും മന്ത്രവാദപരവുമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വൈകാരികസമ്മർദങ്ങളെ ലഘൂകരിക്കുന്നു.

മന്ത്രവാദവും ശാസ്ത്രവും തമ്മിലുള്ള സാദൃശ്യങ്ങൾ

- ശാസ്ത്രവും മന്ത്രവാദവും കാര്യകാരണബന്ധങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ്.
- ശാസ്ത്രവും മന്ത്രവാദവും ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ലക്ഷ്യത്തിലെത്താൻ എങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കണമെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു.
- ശാസ്ത്രവും മന്ത്രവാദവും നിശ്ചിതലക്ഷ്യത്തിലെത്താൻ വേണ്ടിയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നത്.

മതവും മന്ത്രവാദവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ

മതവും മന്ത്രവാദവും പ്രകൃത്യതീതശക്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തന്ത്രങ്ങളാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. മതത്തിൽ പ്രകൃത്യതീതശക്തികൾക്ക് വിധേയമായി പ്രവർത്തിക്കുമ്പോൾ മന്ത്രവാദത്തിൽ അത്തരം ശക്തികളെ നിയന്ത്രിക്കുക എന്ന തന്ത്രമാണ് പ്രയോഗിക്കുന്നത്. മതവും മന്ത്രവാദവും തമ്മിലുള്ള ചില വ്യത്യാസങ്ങൾ താഴെക്കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

മതം	മന്ത്രവാദം
• മതപരമായ കാര്യങ്ങൾ പൊതുവായുള്ളതും സാമുദായികവുമാണ്.	• മന്ത്രവാദം പലപ്പോഴും വ്യക്തിഗതമാണ്.
• മതം വൈവിധ്യമാർന്ന പ്രത്യേകതകൾ എവിടെയും ഉൾപ്പെടുന്നതാണ്.	• മന്ത്രവാദത്തിന്റെ തത്ത്വങ്ങൾ ഒരേപോലുള്ളവയാണ്.
• മതപരമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പരസ്യമായവയും കൂട്ടായ പ്രവർത്തനവുമാണ്.	• മന്ത്രവാദം സ്വാഭാവികമായും രഹസ്യമായാണ് ചെയ്യുന്നത്.
• മതത്തിൽ പുരോഹിതരുടെ വാക്കുകളെ സമൂഹം ബഹുമാനിക്കുന്നു.	• മന്ത്രവാദിയെ ചിലർ ഭയപ്പെടുന്നു.
• മതത്തെ പൊതുവെ നല്ല ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾക്കായാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. അത് അത് പരോപകാരതത്പരതയുള്ളതാണ്.	• മന്ത്രവാദത്തെ നല്ലതും ചീത്തയുമായ ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്നു. ദുഷ്ടവിചാരമുള്ളതും സമൂഹത്തിന് ഹാനികരവുമാണ്.
• മതം പ്രകൃത്യതീതശക്തികൾക്ക് വിധേയമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു.	• മന്ത്രവാദത്തിൽ പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ കീഴടക്കുന്നതായി കരുതി സ്വന്തം ആഗ്രഹത്തിനനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു.

മതവും ശാസ്ത്രവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ

മതം	ശാസ്ത്രം
• മതം അടഞ്ഞ വ്യവസ്ഥിതിയിലുള്ള വിശ്വാസമാണ്.	• ശാസ്ത്രം തുറന്ന വ്യവസ്ഥിതിയിലുള്ള ചിന്തകളാണ്.
• മതവിശ്വാസങ്ങൾ പരിപാവനമാണ്.	• ശാസ്ത്രത്തിന്റെ മേഖല ഭൗതികവും ലൗകികവുമാണ്.
• മതപരമായ കാര്യങ്ങളെ ചോദ്യം ചെയ്യാൻ പാടില്ല. അതിനാൽ അത് പരീക്ഷണങ്ങൾക്കതീതമാണ്.	• ശാസ്ത്രവസ്തുതകൾ നിരന്തരമായ ചോദ്യംചെയ്യലിനും പരീക്ഷണങ്ങൾക്കും വിധേയമാണ്.

ശാസ്ത്രവും മന്ത്രവാദവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ

ശാസ്ത്രവും മന്ത്രവാദവും സാങ്കേതികമായ പ്രവർത്തനരീതിയിലൂടെ കടന്നുപോകുന്നു. എന്നാൽ ശാസ്ത്രം ഐഹികലോകത്തെയും മന്ത്രവാദം മറ്റു ശക്തികളെയും പരിഗണിക്കുന്നു. ഇവ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

ശാസ്ത്രം	മന്ത്രവാദം
• ശാസ്ത്രം യുക്തിയാൽ നയിക്കപ്പെടുന്നതും നിരീക്ഷണങ്ങളാൽ തിരുത്തപ്പെടുന്നതുമാണ്.	• മന്ത്രവാദം യുക്തിയാലോ ചോദ്യം ചെയ്യൽ കൊണ്ടോ നയിക്കപ്പെടുന്നതല്ല. അതിനെ 'കപടശാസ്ത്ര' മായും 'പുരാതനശാസ്ത്ര' മായും (ടെയ്‌ലർ) വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു.
• ശാസ്ത്രം അനുഭവത്തിലൂടെ വളർന്നുവന്നതാണ്.	• മന്ത്രവാദം പാരമ്പര്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളതാണ്.
• ശാസ്ത്രം ആർക്കുമുന്നിലും തുറന്നിട്ടിരിക്കുന്നു. അത് സമൂഹത്തിന്റെ പൊതുവായ നന്മ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്.	• മന്ത്രവാദം രഹസ്യസ്വഭാവമുള്ളതാണ്. അത് നന്മയും തിന്മയും ലക്ഷ്യമാക്കുന്നു.
• ശാസ്ത്രസത്യങ്ങൾ പരീക്ഷണത്തിലൂടെ തെളിയിക്കാനാകും.	• മന്ത്രവാദം പരീക്ഷണങ്ങളിലൂടെ തെളിയിക്കാനാവില്ല.
• ശാസ്ത്രം പരീക്ഷണങ്ങളുടെയും യുക്തിചിന്തയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളതാണ്.	• മന്ത്രവാദം വിശ്വാസത്തെയും വികാരത്തെയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ്.
• പ്രകൃതിശക്തിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആശയങ്ങളാണ് ശാസ്ത്രത്തിന് അടിസ്ഥാനം.	• മന്ത്രവാദം പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെ ആസ്പദമാക്കിയുള്ളതും നിഗൂഢമായ ആശയങ്ങളിൽ നിന്നുദ്ഭവിച്ചതുമാണ്.

പഠനപുരോഗതി വിലയിരുത്താം

1. മന്ത്രവാദവും മതവും തമ്മിലുള്ള മൂന്നു വ്യത്യാസങ്ങൾ എഴുതുക.
2. 'മന്ത്രവാദം പുരാതനശാസ്ത്രമാണ്' എന്നാണ് ടെയ്‌ലർ പറയുന്നത്. ശാസ്ത്രവും മന്ത്രവാദവും തമ്മിലുള്ള സാദൃശ്യങ്ങൾ കണ്ടെത്തുക.

സംഗ്രഹം

- മതം സാർവത്രികമായ സാംസ്കാരികസ്ഥാപനമാണ്. പ്രകൃത്യതീതശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസവും പ്രവർത്തനവുമാണ് അതിന്റെ അടിസ്ഥാനം. ഏകദേശം 60000 വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പേ ജീവിച്ചിരുന്ന നിയാണ്ടർതാൽ മനുഷ്യസമൂഹത്തിൽ മതപരമായ വിശ്വാസങ്ങളും ആചാരങ്ങളും നിലനിന്നിരുന്നതായി പുരാവസ്തുശാസ്ത്രജ്ഞർക്ക് തെളിവുകൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.
- 1871 ൽ ഇ.ബി. ടെയ്‌ലർ മതത്തെ 'പ്രകൃത്യതീതശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസം' അഥവാ 'ആത്മീയശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസം' എന്നാണ് നിർവചിച്ചിരിക്കുന്നത്. സാർവത്രികമായ പ്രയോഗസാധ്യതയുള്ള നിർവചനം മതത്തിനില്ല.
- മതപണ്ഡിതരായ ഷാമൻ, പുരോഹിത/ൻ എന്നിവർ പ്രകൃത്യതീതശക്തികൾക്കും വ്യക്തികൾക്കും ഇടയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പ്രധാന മധ്യവർത്തികളാണെന്നാണു വിശ്വാസം.
- വിശ്വാസങ്ങൾ, ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, മിത്തുകൾ, ചിഹ്നങ്ങൾ എന്നിവ മതത്തിന്റെ വിവിധങ്ങളായ ഘടകങ്ങളാണ്. ആനിമിസം, ആനിമാറ്റിസം, കുലചിഹ്നവിശ്വാസം, പ്രകൃത്യാരാധന, ദൈവവിശ്വാസം തുടങ്ങിയവ മതവിശ്വാസങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. മതത്തിന്റെ പ്രായോഗികമായ വശമാണ് ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ. എല്ലാ മതങ്ങൾക്കും വിശ്വാസങ്ങളെയും ആചാരങ്ങളെയും പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന മിത്തുകളും ചിഹ്നങ്ങളുമുണ്ട്.
- നരവംശശാസ്ത്രപഠനങ്ങൾ മതത്തിന്റെ വിവിധങ്ങളായ തലങ്ങൾ വെളിവാക്കിയിട്ടുണ്ട്. മതത്തിന്റെ ഉദ്ഭവവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിവിധങ്ങളായ കാഴ്ചപ്പാടുകളുണ്ട്. ആനിമിസമാണ് (ആത്മാവിലുള്ള വിശ്വാസം) മതത്തിന്റെ പ്രാഥമിക രൂപമെന്നാണ് ഇ.ബി. ടെയ്‌ലർ കരുതുന്നത്. അത് പിന്നീട് ബഹുദൈവവിശ്വാസമായും ഏകദൈവവിശ്വാസമായും വികാസം പ്രാപിച്ചുവെന്നും പറയുന്നു. എന്നാൽ ആർ.ആർ. മാരറ്റിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഭൗതികവസ്തുക്കളിൽ കുടികൊള്ളുന്ന അദൃശ്യശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസമാണ് (ആനിമാറ്റിസം) മതത്തിന്റെ ആദ്യരൂപം. മലിനേഷ്യക്കാരും പോളിനേഷ്യക്കാരും ഇതിനെ മനായിസം എന്നും വിളിച്ചു. മധ്യേന്ത്യയിലും വടക്കേ ഇന്ത്യയിലുമുള്ള ആദിവാസികൾക്കിടയിൽ ഇത്തരം വിശ്വാസം ബോംഗൊയിസം എന്നപേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നു.
- മതത്തിന്റെ ആദ്യരൂപം പ്രകൃത്യാരാധനയാണെന്ന് മാക്സ് മുള്ളർ വാദിക്കുന്നു. പ്രകൃത്യാരാധന, ബഹുദൈവാരാധന, തുടർന്ന് ഇന്നുകാണുന്ന ഏകദൈവാരാധന എന്നിങ്ങനെയാണ് മതപരിണാമത്തിന്റെ വിവിധഘട്ടങ്ങളെന്ന് അദ്ദേഹം വിശദമാക്കുന്നു.
- മതം ധാരാളം ധർമങ്ങൾ നിർവഹിക്കുന്നു. സാമൂഹികൈക്യം നിലനിർത്തൽ, സാമൂഹിക നിയന്ത്രണമേർപ്പെടുത്തൽ, വ്യക്തിജീവിതത്തിലും സംഘജീവിതത്തിലും മാനസികമായ സൗഖ്യം പ്രദാനം ചെയ്യൽ, ജീവിതത്തിൽ അനുഭവപ്പെടുന്ന പ്രയാസങ്ങൾക്ക് വിശദീകരണം നൽകൽ തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളിൽ മതം പ്രധാനപങ്കു വഹിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് മതം വിവിധ സമൂഹങ്ങളിൽ വിവിധതരത്തിൽ പ്രകടമായിക്കാണുന്നത്.

- പ്രകൃത്യതീതശക്തികളിലുള്ള വിശ്വാസമാണ് മതമെങ്കിൽ മന്ത്രവാദമെന്നത് പ്രകൃത്യതീത ശക്തികളെ നിയന്ത്രണവിധേയമാക്കാനുള്ള അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളുമാണ്. ദുർമന്ത്രവാദം, സത്മന്ത്രവാദം എന്നിങ്ങനെയുള്ള മന്ത്രവാദങ്ങളുണ്ട്. അവയുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് സന്മന്ത്രവാദം ഉൽപ്പാദനപരവും സംരക്ഷണപരവുമാണ്. എന്നാൽ ദുർമന്ത്രവാദം വിനാശകരമാണ്. അത്തരം മന്ത്രവാദം സോഴ്സറി, വിച്ക്രാഫ്റ്റ് എന്നീ തരത്തിലുണ്ട്.
- മതത്തെയും മന്ത്രവാദത്തെയും അപേക്ഷിച്ച് മനുഷ്യചിന്തകളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങളുടെയും വികാസത്തിന്റെ അവസാനഘട്ടമാണ് ശാസ്ത്രം. മന്ത്രവാദവും ശാസ്ത്രവും യുക്തിയാൽ നയിക്കപ്പെടുന്നവയാണ്. ആദ്യത്തേത് പ്രകൃത്യതീത ലോകവുമായും രണ്ടാമത്തേത് പ്രാപഞ്ചികലോകവുമായും ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മന്ത്രവാദത്തെ ടെയ്‌ലർ 'കപടശാസ്ത്ര'മെന്നും 'ശാസ്ത്രത്തിന്റെ ജാരസഹോദരീസന്തതി'യെന്നും വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു.

പഠിതാവ് പ്രകടിപ്പിക്കേണ്ട ശേഷികൾ

- മതത്തിന്റെ അർഥം, നിർവചനം എന്നിവ തിരിച്ചറിയുന്നു. മതത്തിന്റെ ഉദ്ഭവവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വ്യത്യസ്തസിദ്ധാന്തങ്ങൾ താരതമ്യം ചെയ്ത് വ്യത്യസ്തസാഹചര്യങ്ങൾ വിലയിരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.
- മതം, മന്ത്രവാദം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളും ആഘോഷങ്ങളും വിശദീകരിക്കാൻ സാധിക്കുന്നു.
- പ്രകൃതിശക്തികളെയും പ്രകൃത്യതീതശക്തികളെയും കുറിച്ചുള്ള വിശ്വാസങ്ങൾ താരതമ്യം ചെയ്യുന്നു. അവയുടെ പ്രാധാന്യം വിലയിരുത്താൻ സാധിക്കുന്നു.

വിലയിരുത്തൽ ചോദ്യങ്ങൾ

1. മതത്തെ നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞർ നിർവചിച്ചിരിക്കുന്നത് എങ്ങനെയാണ്? മതത്തിന് സാർവത്രികമായ നിർവചനം നൽകുന്നതിലെ പ്രശ്നങ്ങൾ എന്തൊക്കെ?
2. നിങ്ങൾ എപ്പോഴെങ്കിലും ജീവിതചക്ര ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളിലൂടെ (Life Cycle Rituals) കടന്നുപോയിട്ടുണ്ടോ? എങ്കിൽ അത്തരം ഒരു ചടങ്ങിനെ വിശദമാക്കുകയും വാൻ ഗണ്ണപ്പ് നിർദേശിച്ച വിവിധ ഘട്ടങ്ങളായ വേർപാടുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, സ്ഥിതിമാറ്റവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, കൂടിച്ചേരലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുക.
3. മതത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട ധർമമാണ് സാമൂഹികൈക്യം നിലനിർത്തൽ. എന്നാൽ ആധുനികസമൂഹത്തിൽ വിവിധ മതങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള കിടമൽസരങ്ങളും സംഘർഷങ്ങളും കാരണം സാമൂഹികൈക്യം തകരുന്ന സന്ദർഭങ്ങളും കാണാറുണ്ട്. അത്തരം പ്രശ്നങ്ങളുടെ കാരണങ്ങൾ കണ്ടെത്തുകയും മതമുപയോഗിച്ച് എങ്ങനെ സമാധാനപരമായ ജീവിതം നയിക്കാമെന്നു നിർദേശിക്കുകയും ചെയ്യുക.
4. ആരാണ് ഷാമൻ? പുരോഹിത/ൻ നിൽ നിന്നു ഷാമൻ എങ്ങനെ വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു/ സാദൃശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു?
5. ഇ. ബി. ടെയ്‌ലറുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ 'ആനിമിസം' ആണ് മതത്തിന്റെ ആദ്യഘട്ടം.

   (എ) ആനിമിസത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു കുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.

   (ബി) മതപരമായ വികാസത്തിന്റെ മറ്റു പ്രധാന ഘട്ടങ്ങളുടെ പേരെഴുതുക.

6. ഒരു കായികതാരം തന്റെ കീശയിൽ ഒരു പ്രത്യേകവസ്തു വയ്ക്കുകയും എല്ലാ കളികളിലും വിജയം കൈവരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നു സങ്കൽപ്പിക്കുക. 'മതസംഘാടനം' എന്ന പാഠഭാഗത്തിലെ വിശ്വാസരീതിയുമായി ഇതിനെ ബന്ധപ്പെടുത്തി അതിനെക്കുറിച്ച് വിമർശ നാത്കമായ ഒരു വിവരണം നൽകുക.
7. നിങ്ങൾ പങ്കെടുത്ത മതപരമായ ആഘോഷത്തിന്റെ വിശ്വാസങ്ങൾ, അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, മിത്തുകൾ, ചിഹ്നങ്ങൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുത്തി വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് തയാറാക്കുക.
8. എങ്ങനെയാണ് മതം സാമൂഹികനിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുകയും സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത്?
9. മതവും ശാസ്ത്രവും പരസ്പരവിരുദ്ധമാണോ? ഇതിൽ പരാമർശിക്കുന്ന രണ്ടു ലോകങ്ങളുമായുള്ള നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം അനുഭവങ്ങൾ എന്തൊക്കെയാണ്?